Ἔτος Α'.—Ἀριθ. 12 Κυριακὴ 17 Ἀπριλίου 1888 Τιμᾶται λεπτῶν 10

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΦΙΔΟΚΑΡΠΟΥ

ΝΕΩΤΕΡΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

ΕΙΣ ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΠΟΘΟΣ

Η ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΥΑΣΝΑΙΑ ΠΟΛΙΑΝΑΣ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΝ ΤΟΙΣ ΗΑΡ' ΗΜΙΝ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ

ΤΟ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑ

ΜΙΚΡΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΟΙ ΓΕΖΙΤΑΙ — Ο ΧΩΡΙΣΜΟΣ

ΕΚΘΕΣΕΙΣ — ΔΙΑΦΟΡΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΦΙΔΟΚΑΡΠΟΥ

Θ'.

Καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι περιηγηταὶ περὶ σταφυλῶν

Ὁ περιηγητὴς Ἰωάννης Τζάρντιν (Chardin) ἔγραψε σύγγραμμα σπουδαιότατον περὶ τοῦ ταξειδίου του εἰς Περσίαν καὶ Ἰνδίας τῷ 1680. Εἶναι δίτομον κεκοσμημένον δὲ διὰ πολυτίμων εἰκόνων καὶ γεωγραφικῶν χαρτῶν, γέμει συγχρόνως ἱστορικῶν καὶ φιλολογικῶν γνώσεων καὶ περιγραφῶν. Δίδων οὗτος (Τόμ. α' σελ. 189) τὴν περιγραφὴν τῶν ἀμπελώνων καὶ οἴνων τῆς Γεωργίας, λέγει, δὲν εἶναι χώρα ὅπου πίνουν καλλιτέρους οἴνους αὐτῆς. Αἱ ἄμπελοι εὑρίσκονται μεταξὺ τῶν δένδρων καὶ οἱ ἐκλεκτότεροι τῶν οἴνων τούτων πέμπονται εἰς τὴν Μηδείαν, Ἀρμενίαν καὶ Ἱσπαχὰν διὰ τὴν τράπεζαν τοῦ Σὰχ τῆς Περσίας. Ὁ κ. Τζάρντιν, ἐρχόμενος εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν οἴνων τῆς Περσίας, μνημονεύει τὸ σταφύλιον σαχόνι, ἤτοι τὸ βασιλικόν. Τοῦτο ἔχει τὸ χρῶμα τοῦ χρυσοῦ, εἶναι ἄνευ πυρήνων καὶ ὄχι μεγαλείτερον τῆς μικρᾶς ἐλαίας, ἐκ τούτου δὲ κατασκευάζουν δυνατοὺς οἴνους.

Ἐκ τοῦ εἴδους τούτου τοῦ σταφυλίου, ἐπαναλαμβάνω, κατάγεται ἡ σουλτανίνα τῆς Σμύρνης καὶ τῆς Ἑλλάδος καὶ ὄχι ἡ κορινθιακή, ὡς τινες ἐζήτησαν νὰ ὑποστηρίξουν, γράφοντες, ὅτι ὁ σταφιδοκαρπὸς ἡμῶν ἦλθεν ἐκ τῆς Περσίας.

Καὶ εἰς τὰς περιγραφὰς τῶν περιηγητῶν δόκτορος Οὐίλλιαμ, δόκτορος Σπὼν, τοῦ Μακμικαὲλ, τοῦ δόν Ἀδὰμ Νὴλ, τοῦ δόκτορος J. Griffilhs, τοῦ λόρδου Βαλέντια εἰς Ἰνδίας, Κεϋλὰν, Ἐρυθρὰν Θάλασσαν καὶ Ἀβυσσινίαν, τοῦ F. B Spilsbury εἰς τὴν δυτικὴν Ἀφρικὴν, δὲν φαίνονται ἴχνη τοῦ σταφιδοκαρποῦ ἡμῶν. Ἄρα τὸ πολύτιμον τοῦτο προϊὸν δὲν ἦλθεν ἐξ οὐδενὸς ἄλλου μέρους τῆς γῆς, οὔτε βλαστάνει εἰς ἕτερον μέρος τῆς Ἀσίας, Ἀφρικῆς, Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς. Οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ δὲν βλαστάνει, οὔτε εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, εἰμὴ μόνον εἰς προσδιωρισμένας καὶ προνομιούχους γαίας.

Ἡ κορινθιακὴ ἄρα σταφὶς, δι' ἓν κράτος, ἅμα εἶναι ἀναγκαία εἰς τὰ ἐπίλοιπα, εἶναι πλοῦτος σπάνιος, εἶναι φυσικὸν μονοπώλιον. Ἓν μοναδικὸν μεταλλεῖον χρυσοῦ καὶ διὰ τοὺς σταφιδοκτήμονας καὶ τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον πρὸ πάντων, ὅταν ἡ ἀνάγκη τῆς χρήσεώς της πρὸ τριῶν αἰώνων αὐξάνει ἐπαισθητῶς καὶ εἰς ἕτερα κράτη.

ΙΑ'.

Πῶς διεδόθη ἡ σταφὶς ἐν Εὐρώπῃ

Λαμβάνων ὁδηγὸν τὸν ἄγγλον περιηγητὴν Σάντη, οὗτινος τὸ σύγγραμμα διῆλθεν ἐκ πολλῶν ἐκδόσεων

καὶ ὅστις ἐπεσκέφθη τῷ 1610 τὴν Ζάκυνθον καὶ Κεφαλληνίαν, εὑρίσκω εἰς αὐτόν, ὁμιλοῦντα οὕτω περὶ σταφιδοκαρποῦ· (σελ. 5).

«Ἀλλὰ τὰ κύρια πλούτη τῆς Ζακύνθου προέρχον»ται ἐκ τοῦ σταφιδοκαρποῦ (Currans), ὅστις σύρει »ὄπισθέν του μέγα ἐμπόριον, ἰδίως μὲ τὴν Ἀγγλίαν »καὶ Ὁλλανδίαν, διότι ἄλλως ἐνταῦθα ἠγνόουν τί »νὰ τὴν κάμουν, τοσοῦτο μᾶλλον, καθόσον πρὸ τῆς »σταφίδος, μόλις ἠδύναντο νὰ ἀπαλλαχθῶσιν ἐκ τοῦ »κατατρύχοντος αὐτὴν λιμοῦ. — Σήμερον ἐκκαθα»ρίζουν ἐτησίως 150,000 τσεκίνια (zecchins), ἐκτὸς »ὅτι ὁ ἅγιος Μάρκος (Βενετία) λαμβάνει καὶ οὗτος »48,000 τάλληρα διὰ τελωνειακὰ καὶ ἄλλα ἐξα»γωγῆς δικαιώματα. Ἀδύνατον εἶναι, λέγει, νὰ φαν»τασθῇ τις, πῶς ἐν μικρὸν μέρος τῆς γῆς φυτευμέ»μενον μὲ σταφιδοκαρπόν, παράγει τοιοῦτον πλοῦ»τον, διότι ἡ νῆσος εἶναι ὀρεινή, μὴ παράγουσα σῖ»τον, ἐπαπειλουμένη ἐκ λιμοῦ ἅμα οἱ σφοδροὶ ἄνεμοι »ἀποκλείουσι τὰ πλοιάρια τὰ μετακομίζοντα τοὺς »δημητριακοὺς καρποὺς ἐκ τοῦ ἄντικρυ Μωρέως, ἀπέ»χοντος δέκα μόνον λεύγας μακρὰν τῆς Ζακύνθου».

Καὶ ἐνταῦθα ὀφείλω νὰ σημειώσω, σύμφωνα μὲ τοὺς λόγους τοῦ Σάντη, ὅτι ὅταν ἡ σταφὶς ἤρχισε νὰ καλλιεργεῖτε ἐν Ζακύνθῳ, ἡ καλλιέργεια τῶν δημητριακῶν καρπῶν ἠλαττώθη μεγαλως ἐπὶ τῆς νήσου, κυρίως ἡ τοῦ σίτου. Τότε ὁ βενετὸς Προβλεπτὴς (Proveditore). διέταξε νὰ ἐκριζώσωσιν ὅλας τὰς σταφίδας καὶ σπείρωσιν ἀντ' αὐτῶν σῖτον, διότι ἕνεκα τῶν ἀποκλεισμῶν τῶν πολέμων καὶ τῆς ἐπικρατούσης φοβερᾶς πειρατείας ἐν τῇ Μεσογείῳ, ἰδίως δὲ ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ, οἱ Ζακύνθιοι πολλάκις ἐκινδύνευσαν νὰ λιμοκτονήσουν. Δυσαρεστηθέντες οἱ κάτοικοι διὰ τὴν διαταγὴν τοῦ Προβλεπτοῦ, ἀνεφέρθησαν εἰς τὸν Δόγην τῆς Βενετίας, ὑποσχόμενοι νὰ σχηματίσουν ἀναγκαστικῶς σιταποθήκην πεπληρωμένην δημητριακῶν διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς νήσου. Κατὰ συνέπειαν ἐξεδόθη τὸ δουκικὸν διάταγμα τοῦ 1540, ἐπιτρέπον ἐλευθέραν τὴν καλλιέργειαν τῆς σταφίδος εἰς Ζάκυνθον. Ἀλλὰ μόνον εἰς Ζάκυνθον. Εἰς Κεφαλληνίαν εἰσήχθη μετὰ μικρόν. Ὁ κ. Δόδουελ λέγει, (Τόμ. α' σελ. 40), «ὅτι δὲν ἐπιτρέπετο ἡ καλ»λιέργεια τῆς σταφίδος εἰς Κέρκυραν καὶ ἀλλαχοῦ »ὅπως μὴ βλάψῃ τὸ μονοπώλιον τοῦ σταφιδοκαρποῦ »τῆς Ζακύνθου καὶ Κεφαλληνίας». Ὁ Σάντης ἐπισκεφθεὶς τὴν Κεφαλληνίαν τῷ 1610, καὶ περιγράφων τὰ προϊόντα αὐτῆς, μνημονεύει τὸν σταφιδοκαρπὸν, ἀλλὰ δὲν εὗρεν αὐτὸν εἰς τὴν Λευκάδα (σελ. 3—4). Πόσον δὲ αὐστηροὶ ἦσαν οἱ Βενετοὶ εἰς τὸ λαθρεμπόριον τῆς σταφίδος, ἀρκεῖ νὰ ὑποδείξῃ τὸ ἑπόμενον συμβὰν ἐν Ζακύνθῳ, τὸ ὁποῖον ἔλαβε χώραν ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Σάντη (σελ. 7). «Ναύτης ἄγγλος, λέγει, μεταφέρων ἐπὶ τοῦ πλοίου του σάκκον ἀτελωνίστου σταφίδος, κατεδιώχθη καὶ ἐφονεύθη ἐπὶ τῶν βαθμίδων κλίμακος οἰκίας, ἐν ᾗ κατέφυγε, ἵνα διασωθῇ. Οἱ Ζακύνθιοι, προσθέτει, θεωροῦν ἁμάρτημα μικρότερον τὸν φόνον ἑνὸς ἀνθρώπου ἢ τὴν κλοπὴν ἑνὸς σάκκου σταφίδος.

ΙΒ'.

Ὁ σὶρ Γεώργιος Οὐΐλερ (Whier) περὶ τοῦ σταφιδοκαρποῦ

Ὀλίγοι δὲν ἤκουσαν περὶ τῶν ταξειδίων τοῦ ἄγγλου σὶρ Γεωργίου Οὐΐλερ καὶ τοῦ δόκτορος Σπὼτῆς Δυὼν τῷ 1675.

Οἱ δύο οὗτοι περιηγηταὶ, πρὶν διαχωρισθῶσι μετὰ τὰ μακρὰ ταξειδιά των καὶ πρὶν ἕκαστος δημοσιεύσῃ τὸ σύγγραμμα του, ὅπως διηγεῖται ὁ κ. Οὐΐλερ εἰς τὴν ἀφιέρωσιν τοῦ συγγράμματός του πρὸς τὸν τότε βασιλέα τῆς Ἀγγλίας, ἐσύγκρινον τὰς σημειώσεις των, διὸ ἡ ἀκρίβεια τῶν γραφομένων αὐτῶν μένει ἀναμφισβήτητος. Ὁ κ. Οὐΐλερ μάλιστα προσθέτει εἰς τὸν βασιλέα τοὺς ἑπομένους λίαν χαρακτηριστικοὺς λόγους, ἀφορῶντας ἡμᾶς.

«Παρουσιάζω πρὸς τὴν μεγαλειότητά σου τὰς »παρατηρήσεις μου ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, χώρας ποτὲ »κυριάρχου τοῦ πολιτισμένου κόσμου, τοῦ μᾶλλον δὲ »πεφημισμένου φυτωρίου (nursery) τῶν τε ἐπιστημῶν »καὶ ὅπλων, ἀλλὰ νῦν ἀξιοθρηνήτου παραδείγματος »τῆς ἀστασίας τῶν ἀνθρωπίνων, δι' οὗ οἱ δυσηρεστη»μένοι καὶ φατριάζοντες ὑπήκοοί σου, ἐὰν ἀρκούντως »δὲν ἐδιδάχθησαν ἐκ τῶν ἰδίων τελευταίων συμφο»ρῶν των, δύνανται νὰ διδαχθῶσιν εἰς τίνας δυστυ»χίας, ὑποκύπτουσιν ἄλλα ἔθνη, καὶ δύνανται νὰ »θεωρήσουν ὡς ἐντὸς εἰκόνος τὰ φυσικὰ ἀποτελέσματα »τῶν σχισμάτων, τῶν ἀποστασιῶν, καὶ τῶν ἐμφυ»λίων πολέμων.»

Ὁ κ. Οὐΐλερ ἐπισκεφθεὶς τὴν Κεφαλληνίαν τὴν 25 Ἰουλίου 1675, λέγει ὅτι (σελ. 35) εὗρε τὴν νῆσον δρέπουσαν μέγαν πλοῦτον ἐκ τοῦ σταφιδοκαρποῦ· ἡ κυρία ἐξαγωγὴ τοῦ προϊόντος γίνεται ἐκ τοῦ Ἀργοστολίου, ὅπου εἶνε ἡ κατοικία τοῦ βενετοῦ Προβλεπτοῦ. Εἰς τὸ Ληξούριον δὲν κατοικοῦν πολλοὶ σταφιδέμποροι, διότι ἡ κατοικία αὐτῶν εἶναι ἡ Ζάκυνθος ἐξ ἧς ἔρχονται καὶ ἀγοράζουν τὴν σταφίδα. Ὁ αὐτὸς περιηγητὴς εὗρε τὸν σταφιδοκαρπὸν εἰς τὴν Ἰθάκην, (σελ. 36) προσθέτων ὅτι ἡ Ἰθάκη παρῆγε τότε ἐτησίως δύο φορτία. Εἰς τὴν Λευκάδα ὁ σταφιδοκαρπὸς ἔτι δὲν ὑπῆρχε, διότι περιγράφων ὁ Οὐΐλερ τὰ προϊόντα αὐτῆς, οὐδεμίαν ποιεῖται μνείαν τῆς σταφίδος.

Ἀφιχθεὶς τὴν 24)4 Αὐγούστου εἰς Ζάκυνθον ὁ κ. Οὐΐλλερ, εὗρε τὴν νῆσον αὐτὴν ἐπικαλουμένην δικαίως «χρυσῆν νῆσον» (σελ. 33) διὰ τὸ καρποφόρον της καὶ διότι οἱ Βενετοὶ ἐκέρδιζον τόσον χρυσὸν ἐκ τοῦ σταφιδοκαρποῦ, ὅπως καλύπτωσι τὰς δαπάνας του ἐν ἐνεργείᾳ στόλου των.» Αὕτη προσθέτει (σελ. 42) «εἶναι ἡ νῆσος ἐξ ἧς κυρίως ἔρχονται τὰ »κουρραντιὰ ἐν Ἀγγλίᾳ, δι' ὧν μαγειρεύομεν τόσα »ἐξαίρετα φαγητά, δανείζονται δὲ τὸ ὄνομά των ἐκ »τῆς Κορίνθου, πεφημισμένης πόλεως ἐγγὺς τοῦ Ἰσθμοῦ »τῆς Πελοποννήσου, διὸ καὶ οἱ Λατῖνοι τὰ καλοῦν »Uva Corinthiacae ἤτοι σταφυλὰς τῆς Κορίνθου. Ἀλ»λὰ σήμερον ἡ σταφὶς δὲν καλλιεργεῖται πλέον εἰς »Κόρινθον. Ἴσως τὴν παρημέλησαν, διότι δὲν ὑπάρ»χουν ἀγοραστὰι ἐκεῖ, καθότι τῶν Τούρκων ἡ ζη»λοτυπία ἀποτρέπει τὰ μεγάλα πλοῖα νὰ εἰσέρχων»ται ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ. Ὁ σταφιδοκαρπὸς »δὲν βλαστάνει μεταξὺ τῶν θάμνων, ὡς τὰ ἰδικά »μας λευκὰ καὶ κόκκινα κουρραντιά, ἀλλ' εἶναι ἄμ»πελοι ὡς τῶν ἐπιλοίπων σταφυλίων. Εἶναι βότρεις »μικραὶ ἄνευ πυρήνων, εἶναι δὲ ἐρυθραὶ ἢ μᾶλλον με»λαναί. Ὅταν διῆλθον ἐκ τῆς Πιασέντζας τῆς Ἰτα»λίας, εὗρον ἐκεῖ λευκὴν τοῦ εἴδους τούτου σταφίδα, »διαφέρουσαν μόνον εἰς τὸ χρῶμα.»

Ὁ κ. Οὐΐλερ δίδων τὴν περιγραφὴν τῶν σταφιδαμπελώνων τῆς Ζακύνθου καὶ τοῦ τρόπου τῆς συγκομιδῆς καὶ φορτώσεώς της, προσθέτει: «Τὰ κουρραντία »πωλοῦνται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον 12 τάλληρα »καὶ 1000 λίτραι καὶ ἕτερα 12 τάλληρα πληρώνουσιν »εἰς τοὺς Βενετοὺς τελωνεῖον. Ἡ νῆσος τῆς Ζακύνθου »παράγει ἐτησίως 5 ἢ 6 φορτία, ἡ Κεφαλληνία 3 »ἢ 4 φορτία καὶ τὸ Ἀνατολικὸν Μεσολόγγιον καὶ »καὶ Πάτραι ἓν μόνον φορτίον, μέρος τοῦ ὁποίου φορ»τίου εἶναι καὶ ὁ σταφιδοκαρπὸς τὸν ὁποῖον φέρουν »ἐκ τοῦ κόλπου τῆς Κορίνθου. Ὅπως ὑποστηριχθῇ »ἀρκούντως τὸ ἐμπόριον τοῦτο, οἱ Ἄγγλοι ἔχουν ἐν »Ζακύνθῳ πρακτορεῖον συγκροτούμενον ἐκ τοῦ Ἄγ»γλου προξένου καὶ 5 ἢ 6 ἐμπόρων τῆς Ἑταιρείας »τοῦ Λεβάντε. Οἱ Ὁλλανδοὶ ἔχουν τὸν πρόξενόν των »καὶ 1 ἢ 2 ἐμπόρους, καθὼς καὶ οἱ Γάλλοι τὸν πρό»ξενόν των καὶ ἕνα ἔμπορον. Τὸ κυριώτερον ἐμπόριον »εἶνε εἰς χεῖρας τῶν Ἄγγλων, καὶ δικαίως διότι »τρώγουν τὸν καρπὸν τοῦτον 6 φορὰς περισσότερον, »ἢ ὅτι ὁμοῦ οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ὁλλανδοί. Οἱ Ζακύν»θιοι ἀγνοοῦν παντάπασι, εἰς τί μεταχειριζόμεθα τὸν »σταφιδοκαρπόν. Νομίζουν ὅτι τὸν μεταχειριζόμεθα »εἰς τὴν βαφήν.»

Οἱ ἄνωθι λόγοι εἶναι ἀξιοπαρατήρητοι. Ἡ νῆσος ἐκαλεῖτο Χρυσῆ διότι οἱ Βενετοὶ λαμβάνοντες 12 τάλληρα τελωνεῖον διετήρουν διὰ τοῦ φόρου τούτου ὁλόκληρον τὸν ἐν ἐνεργείᾳ στόλων των, καὶ τοῦτο ἐξ ὀλιγίστων φορτίων τὰ ὁποῖα τότε ἐσχηματίζοντο, ἐνῷ οἱ σταφιδοκτήμονες δὲν ἐπληρώνοντο ἢ μόνον 12 τάλληρα τὰς 1000 λίτρας, ἐνῷ ὁ δασμὸς τότε ἐν Ἀγγλίᾳ ἦτο 40 λίραι ὁ τόννος. Σήμερον ἡ σταφὶς κόπτεται 32 τάλληρα κατὰ μέσον ὅρον αἱ 1000 λίτραι, ἡ παραγωγὴ αὐτῆς ἀνέρχεται εἰς δύο καὶ ἡμισυ ἑκατομμύρια λίτρας ὁ τελωνειακὸς δασμὸς εἶναι ἐν Ἑλλάδι σχεδὸν μηδὲν, ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ δασμὸς ἐγένετο μόνον 7 λίρας ὁ τόννος καὶ ὅμως σταφιδοκτήμονες καὶ ἔμποροι πάντες ὁσημέραι καταστρέφονται. Θὰ ἐρωτήσητε τὶς ἡ αἰτία; διότι οἱ Βενετοὶ πρὸ ἑνὸς αἰῶνος εἶχον μονοπωλεῖον τὸν σταφιδοκαρπόν.

ΙΓ'.

Ὁ Φέλιξ Μπωζοὺρ (Felix - Beaujour) καὶ ὁ Πουκεβὶλ περὶ σταφίδος

Αἱ παρατηρήσεις τοῦ κ. Οὐΐλλερ εἶναι ἀξιοσημείωτοι διὰ δύο τινά.

α'. Ὅτι τῷ 1675 ὑπῆρχε λευκὸς σταφιδοκαρπός.

β'. Ὅτι ὁλόκληρος ἡ Πελοπόννησος τῷ 1675 δὲν παρῆγε σὺν τῇ Κορίνθῳ καὶ Ἀχαΐᾳ καὶ Πάτραις περισσότερον ἑνὸς φορτίου. Ἐπειδὴ δὲ τὰ μεταφέροντα τότε τὴν σταφίδα πλοῖα ἦσαν τὰ καλούμενα Κλίππερς (Clippers), τὰ δὲ Κλίππερς δὲν ἦσαν μεγαλείτερα τῶν 200 τόννων, ὁλόκληρος ἡ Πελοπόννησος δὲν παρῆγε περισσότερον τῶν 200 τόννων σταφιδοκαρπὸν, τουτέστι 500,000 λίτρας μόνον. Διὰ τὸ πρῶτον, ὅτι ἐν Ἰταλίᾳ ὑπῆρχον τὰ λευκὰ κουραντιά. Τοῦτο ἐξηγεῖται διὰ τῶν μεταγενεστέρων ἀποτελεσμάτων, ἤγουν, ὅτι τῆς σταφίδος μεταναστευομένης εἴτε ἐν Γαλλίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ Ἱσπανίᾳ ἢ Ἀμερικῇ καὶ ἄλλα τῆς γῆς μέρη, τὰ κλίματα αὐτῆς, ὡς κοινῶς λέγομεν, πιάνουν, ἀλλ' ὁ καρπὸς αὐτῆς μεταβάλλει μέγεθος, χροιὰν, καὶ φύσιν, ἄλλως καὶ σήμερον ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ λευκὸς ἢ ἐρυθρὸς καρπὸς εἰς Σικελίαν καὶ μεσημβρινὴν Ἰταλίαν, Γαλλίαν ἢ Ἱσπανίαν, ὅπου τοσάκις μετεφυτεύθη. Διὰ τὸ δεύτερον, ἕκαστος ἀπορεῖ πῶς ὁλόκληρος ἡ Πελοπόννησος τῷ 1675, παρῆγεν ἓν μόνον φορτίον, ἐνῷ τὸ 1459 παρῆγεν ἀφθονίαν, ὡς λέγει ὁ Wadding, ἐν Χρονικοῖς τῶν Ἑλασσόνων ἀδελφῶν (Fratris minores). Μνημονεύων οὗτος τὴν κατάστασιν τῆς Πελοποννήσου τοῦ 1459 λέγει (α): Παράγει ἄρτον, οἶνον, κρέατα, τυρὸν, μαλλία, βάμβακα. λῖνον, μέταξαν, πρινοκόκκιον (graine do Kermès) καὶ ξηρὰν σταφίδα (uva passa) πρὸς βαφήν· καὶ ταῦτα πάντα ἄφθονα.

(ἀκολουθεῖ)

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΣ

ΝΕΩΤΕΡΟΙ ΧΑΡΑΚΤΗΡΕΣ

—

Ὁ διπρόσωπος

Λαμπρὸς ἄνθρωπος ὁ κ. Θωμᾶς Φωτιάδης, κοινωνικώτατος, εὐπροσήγορος, διηγηματικός, μὲ ἓν γλυκὺ μειδίαμα πάντοτε εἰς τὰ χείλη καὶ μίαν φιλικὴν στρατιωτικὴν χειρονομίαν, ἐγκαρδίαν, ἀδελφικὴν καὶ ἄδολον, ὁσάκις σᾶς συναντήσῃ εἰς τὸν δρόμον· ὑπηρετικώτατος καὶ πρόθυμος νὰ σᾶς βοηθήσῃ εἰς πᾶσαν μικρὰν ἀνάγκην σας, καὶ ὅμως... ἔχων ὀλιγίστους φίλους· ὁσάκις ἐξέρχεται εἰς περίπατον καὶ παρατηρεῖ δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ μὲ τοὺς γελῶντας, ὑδαρεῖς σχεδὸν ἐκ γλύκας ὀφθαλμούς του, ἵνα εὕρῃ κάμμίαν συντροφιὰν, οἱ γνωστοί του, ἅμα τὸν διακρίνωσι διὰ τῆς ἄκρας τοῦ ὀφθαλμοῦ, λοξῶς, χωρὶς νὰ τὸν ἀτενίσουν, προσποιοῦνται ὅτι σπεύδουν πρὸς ἐργασίαν, ἢ συνομιλοῦν ἀμέσως μετὰ τρίτου τινὸς, ἢ τρέπονται πρὸς πλάγιον δρόμον, ἁπλούσταται ἵνα μὴ τοὺς σ υ λ λ ά β ῃ. Προχθὲς, πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, περιπατῶν κἄπως σύννους εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος, ἀκούω αἴφνης μίαν μαλακὴν φωνὴν, φθάνουσαν ἐκ τοῦ γλυκέος τόνου μέχρι τοῦ diseanto:— «Καλησπέρα Γιωργάκη! κἄτι μόνος; — » ἀνακύπτω τὴν κεφαλὴν, καὶ βλέπω ἐμπρός μου θριαμβευτικῶς μειδιῶντα τὸν κ. Φωτιάδην. Ἐννοεῖται, ὅτι παρεδόθην ἀμέσως, ἄνευ ὅρων.

Μολονότι πάσχω κἀγὼ, ὡς συμβαίνει εἰς πολλοὺς,

(α) Itinéraire descriptif de l'Attique et Peleponaise 1841.

ἐκ τοῦ δυσαρέστου ἐκείνου ἐλαττώματος τοῦ βαρύνεσθαι τὸ λαλεῖν, καὶ προτιμῶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἕνεκα ταύτης τῆς ἐλλείψεως, μᾶλλον ν' ἀκούω παρὰ νὰ ὁμιλῶ, ἐν τούτοις τὸ πρῶτόν μου ἔργον ἅμα ὡς ὁ κ. Φωτιάδης ἐτέθη εἰς τὸ πλευρόν μου καὶ ἀπεπειράτο νὰ περιπλέξῃ τὸν βραχίονά του εἰς τὸν ὦμόν, ἤτο νὰ ζητήσω ἐγὼ πρῶτος τὸ θέμα τῆς ὁμιλίας, διὰ νὰ δώσω εἰς τὴν ἀκουσίαν αὐτὴν συνδιάλεξιν τὴν τροπὴν ἣν ἐπεθύμουν· ἤθελον τοὐλάχιστον νὰ μετριάσω τὴν συμφοράν, ἅπαξ ἐπελθοῦσαν· δὲν ἦτο δὲ καὶ δύσκολος ἡ εὕρεσις θέματος, διότι εὐτυχῶς κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας εἶχον ἐπέλθει αἱ ταμιακαὶ καταχρήσεις, ἀλλ' ἅμα ὡς ἐψέλλισα δύο τρεῖς λέξεις καὶ ἐζήτησα τὴν γνώμην τοῦ φίλου μου ἐπὶ τῆς μυστηριώδους ὑποθέσεως, οὗτος, σφίγξας στενότερον τὸν βραχίονά μου, καὶ ἀτενίσας με μὲ δακρύβρεκτον σχεδὸν μειδίαμα, ἀντὶ πάσης ἀπαντήσεως μοὶ λέγει, μὲ ἀνοικτοὺς ὀφθαλμούς.

— Αἴ, δὲν σοῦ τὸ λέγα; Τὰ ἔμαθες δά; Ὁ φίλος... (καὶ ἐδῶ μοὶ δίδει ζωηρὰν ὤθησιν διὰ τοῦ ἀγῶνος) ὁ παστρικός... ξέρεις, ὁ διπλωμάτης καὶ προσφέρει τὴν λέξιν μετ' ἐμφάσεως καὶ εἰρωνίας), ὁ μπαγαμπόντης (καὶ ἐδῶ ξεσπᾷ πλέον εἰς ἀγανάκτησιν) εἶπε πάλιν μυρία ὅσα ἐναντίον σου! Μωρέ, τοῦ λέγω, διατὶ καταφέρεσαι τόσον κατὰ τοῦ κ. Δημητριάδη, ἐνῷ ἐκεῖνος σ' ἀγαπᾷ καὶ θέλει τὴν προαγωγήν σου, ἐνῷ εἶσθε συνάδελφοι, καὶ ὑπερετεῖτε εἰς τὸ αὐτὸ Γραφεῖον; Αὐτὸς τίποτε· ἔλεγεν ὅσα σέρν' ἡ σκοῦπα· μά γιατί, σὲ παρακαλῶ; Ξεύρω κ' ἐγὼ γιατί! Ἄτιμος χαρακτὴρ, φίλε μου, ἄτιμος! Ἐγὼ τὸν ἐγνώρισα ἐκ μιᾶς ἀρχῆς. Ἔπειτα δὲν εἶνε μόνον αὐτό! εἶναι καί... (ἐδῶ κύπτει ὁρμητικῶς εἰς τὸ οὖς μου καὶ μοὶ ψιθυρίζει τόσον δυνατὰ, ὥστε ν' ἀκουσθῇ μέχρι τοῦ καφενείου Γιαννοπούλου) καταχραστής, μὲ καταλαμβάνεις; εἶπε, καὶ καταχραστὴς, τοῦ Δημοσίου! Καμμίαν ἡμέραν θὰ βγοῦν δουλῆς μὲ φούντας!

— Ἔ, τί νὰ γίνῃ, κύριε Φωτιάδη, ἄνθρωποι εἴμεθα· ὁ καθεὶς ἔχει τὰ ἐλαττώματά του, à propos, τί νέα ἐμάθατε περὶ τοῦ νομισματικοῦ μουσείου; λέγουσιν ὅτι ὁ Ραφτόπουλος...

— Πρόστυχος ἄνθρωπος, φίλε μου, ἄθλιος καὶ οὐτιδανός!

— Ὁ Ραφτόπουλος;

— Ὄχι ἀδελφέ! αὐτὸς ὁ συνάδελφός σου ὁ περίφημος! ὁ φίλος σου! ὁ ἀδελφός σου! Ξεύρεις ἀκόμη προχθὲς τί μοῦ ἔλεγε;

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀκριβῶς προβάλλει ὄπισθέν μας τὸ πρόσωπον περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται· ἀγαθὸς ἄνθρωπος, κοινὸς τύπος, κατ' οὐδὲν παραλλάσσων ἐξ ἐκείνων τοὺς ὁποίους καθ' ἑκατοντάδας διαγκωνίζετε καθ ἑκάστην, ἔχων δηλαδὴ τὰ συνηθέστερα τῶν ἐλαττωμάτων καὶ τὰ κοινότερα τῶν προτερημάτων τοῦ γένους «ἄνθρωπος». — Ὁ κ. Φωτιάδης ἅμ' ἀτενίσας αὐτὸν, χωρὶς νὰ συνοφρυωθῇ, χωρὶς νὰ ταραχθῇ, κατασκευάζων ἀμέσως τὸ πρόσφορον προσωπεῖόν του, τὴν φιλικὴν στρατιωτικὴν χειρονομίαν του, τὰ γλυκέως ὑδαρῆ ὄμματά του, καὶ μὲ ἔκχυσιν ἀπροόπτου χαρᾶς:

— Μωρὲ καλῶς τὸν Γιάννη! Ποῦ βρέθηκες ἐδῶ, βρὲ ἀδελφέ! Καὶ ἐγὼ ποῦ δὲν εἶχα τί νὰ κάμω καὶ φυρὶ φυρὶ σ' ἐζητοῦσα διὰ κἀνένα μακρινὸν περίπατον; Ὁ φίλος ἀπ' ἐδῶ (καὶ ἀτενίζει τὸν συνάδελφον κάμνων περὶ ἐμοῦ βλέμμα συνεννοήσεως, σχεδὸν εἰρωνικὸν) βαρεῖται τοὺς περιπάτους. Πᾶμε λοιπόν!

Ἐννοεῖται, ὅτι τὸν εἶχεν ἤδη περιπλέξει εἰς τὸν βραχίονά του, καίτοι σπαράσσοντα καὶ ἀγωνιῶντα ἵν' ἀπαλλαγῇ, καὶ τὸν ἀπῆγεν ἐν βίᾳ προφανῶς, ἣν διευκόλυνα ἐγὼ, τραπεὶς ἀμέσως εἰς φυγὴν πρὸς τὸ ἄλλο ἄκρον. Ἐπίσης ἐννοεῖται, ὅτι ἡ αὐτὴ μελῳδία ἣν πρὸ ὀλίγου ἤκουσα, ἐπαναλαμβάνετο καὶ πάλιν, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τώρα τὸ motif ἤμην ἐγώ.

Κατὰ τὸ βάθος δὲν εἶναι μοχθηρὸς ἄνθρωπος ὁ κ. Φωτιάδης· τὸν εἶδα πολλάκις δίδοντα ἐλεημοσύνην, ὄχι χάριν ἐπιδείξεως, ἀλλ' ἐξ οἴκτου, καὶ πρὸς ἀνάπαυσιν τῆς συνειδήσεως, διότι εἶναι ἀρκετὰ χριστιανός· τὸν εἶδα ἄλλοτε νὰ δακρύῃ, νὰ μὴ συγκρατῇ τὸν στυγνὸν ἐκεῖνον μορφασμὸν τοῦ προσώπου, ὅστις χαρακτηρίζει τὸ ἄλγος, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ἀνεγίνωσκε τραγικὴν μυθιστορίαν. Τὸν συνήντησα κἄποτε νὰ συνομιλῇ καὶ νὰ θωπεύῃ μικρὰ παιδία, ὡραίας ξανθὰς κεφαλὰς μὲ δροσερὰ χείλη, καθ' ἣν στιγμὴν ἐξήρχοντο ἐν βοῇ καὶ θορύβῳ ἀπὸ τῆς σχολῆς. Ὅλ' αὐτὰ προδίδουν καρδίαν ἀγαθήν. Ἀλλὰ τὸ πάθος τῆς διπροσωπίας εἶναι φαίνεται, ὡς πάντα τὰ πάθη, ἀνεξάρτητον τῆς βουλήσεως. Εἶσθε ὀργίλος, εἶσθε ἐκδικητικὸς, εἶσθε φιλογύνης, οἰνοπότης, χαρτοπαίκτης· καὶ ὅμως, ἔχετε καρδιὰν ἕνα κομμάτι μάλαμα. Ὡς μοὶ φαίνεται, ἠμπορεῖ νὰ εἶσθε διπρόσωπος καὶ συνάμα ἀγαθώτατος ἄνθρωπος καὶ καλὸς χριστιανός. Ὕστερον ἀπὸ τοιαύτην κακογλωσσίαν, ἣν μόλις πρὸ ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας διεξήγαγε, βαίνει γαληνιαίως ὁ κ. Φωτιάδης εἰς τὸν ναὸν τοῦ Κυρίου καὶ μεταλαμβάνει. Δὲν δύναταί τις νὰ καταστείλῃ τὴν κατάχρησιν τοῦ καπνοῦ, εἰς ἣν εἶναι ἐκδεδομένος· ἐπίσης δὲν δύναται νὰ ἐκριζώσῃ ἐκ τῆς ψυχῆς του τὴν φαύλην αὐτὴν ἕξιν τοῦ κατηγορεῖν τοὺς ἀπόντας. Δὲν δύναται! Δηλαδὰ δὲν θέλει, ἁπλούστατα δὲ, διότι αἰσθάνεται ἡδονὴν εἰς αὐτὸ, ὡς ἐν τῷ καπνίζειν. Ἄλλο εἶναι ὁ φιλοκατήγορος, ὁ φαῦλος, ὁ ἐξ ἐπαγγέλματος, ὅστις ἐξασκεῖ τὸ ἔργον του ὄχι ἐξ αἰσθήματος, οὕτως εἰπεῖν, ἀλλ' ἐξ ὑπολογισμοῦ· συστηματικῶς, μεθοδικῶς, μὲ ἓν σχέδιον, μὲ τὸ σχέδιον τοῦ νὰ ἐξοντώσῃ τὸ θῦμα του. Ἀπὸ τὸν ἀπαίσιον τοῦτον ραδιουργον μέχρι τοῦ φιλομειδοῦς καὶ φιλοπαίκτου διπροσώπου ὑπάρχει τόσον χάος, ὅσον μεταξὺ τοῦ ἐγκλήματος τῆς λῃστείας καὶ τῆς παιδιᾶς τῆς ἀμπάριζας,

Ὁ κ. Φωτιάδης εἶναι δεινὸς ἐραστὴς τῶν γλυκυσμάτων· οὐδέποτε πίνει ποτὰ πνευματώδη, σχετικῶς δὲ πολὺ ὀλίγον καπνίζει. Δι' ἓν ἐξοχον κὸκ ἠμπορεῖ νὰ βαδίσῃ ἡμίσειαν ὥραν, καίτοι πολύσαρκος καὶ ὀλίγον ἀσθματικός· εἰς ὅλα τὰ καφενεῖα δὲ τὸν γνωρίζουν μακρόθεν καὶ πρὶν ἢ καθίσῃ τοῦ ἑτοιμάζουν ἓν καλὸν λουκοῦμι. Καὶ μῶλα ταῦτα, ἡ ἡδονὴ ἣν αἰσθάνεται διπροσωπῶν εἶναι πολὺ ἀνωτέρα ἐκείνης ἣν ὑφίσταται ἐκ τῆς σιελώδους ἀναλύσεως τοῦ λουκουμίου μεταξὺ οὐρανίσκου καὶ γλώσσης.

Κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην διαδικασίαν, συσπῶνται ὀλίγον οἱ περὶ τὸ στόμα μῦς αὐτοῦ καὶ τὰ μεγάλα ὄμματά του περιβάλλονται ὑπὸ τριήνους πτυχῶν· ἐνῷ ὁσάκις κακογλωσσεῖ τὸν ἀπόντα φίλον, ὅλος ὁ ὀργανισμός του παθαίνεται· οἱ ὀφθαλμοί του ἀναλύονται, ἡ γλῶσσα ῥέει ἐν ὠκεανῷ μέλιτος, αἱ χεῖρες πτερυγίζουσιν, τὸ σῶμα ὅλον σκιρτᾷ, καὶ αὐτὴ ἡ γαστὴρ συσπᾶται καὶ διαστέλλεται. — Τὸ πάθος τοῦτο τὸν ἔχει ὑπόδουλον· καὶ σημειώσατε, ὅτι ἀρέσκεται νὰ κατηγορῇ ὄχι τοὺς ξένους, ἀλλὰ τοὺς φίλους καὶ οἰκείους· καὶ τοῦτο τὸ μυστηριωδέστερον ἀκόμη ἔνστικτον τῆς χαιρεκακοῦ καὶ εἴρωνος γραίας Φύσεως, — διότι βεβαίως πάντα ταῦτα τὰ ἄτιμα παίγνια εἶναι εἰρωνεία τῆς μητρὸς Φύσεως: Ὅσον στενότερον φίλον ἔχει τινὰ, τόσον μᾶλλον αὐξάνει ἡ κατ' αὐτοῦ κακογλωσσία του θὰ εἰπῆτε, τότε λοιπὸν ἔτι μᾶλλον θὰ κατηγορῇ τοὺς συγγενεῖς! Βεβαιότατα! τὸν ἤκουσα λέγοντα δεινὰς μομφὰς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, παρ' οὗ ἔχει μ' ὅλα ταῦτα ἀφορμὰς εὐγνωμοσύνης· τὸν ἤκουσα ψάλλοντα τὸν ἐξάψαλμον ἐναντίον τοῦ γαμβροῦ του, πολυτίμου ἀνδρὸς, κατέχοντος διαπρεπῆ θέσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ, καὶ, τὸ φρικωδέστερον, τὸν ἤκουσα ψυθυρίζοντα χαμηλοφώνως καὶ ἱεροκρυφίως κἄτι μασσημένα λόγια κατὰ τῆς... — Ἀλλ' ἀρκεῖ· εἶναι ἀδύνατον νὰ φαντασθῆτε ἕως ποῦ φθάνει τὸ βάθος τοῦ ἀποτροπαίου τούτου πάθους τῆς διπροσωπίας, ἂν μὴ τύχῃ νὰ συναντήσητε κἀνὲν λαμπρὸν δεῖγμα αὐτῶν ἐν τῷ βίῳ σας, ὅπερ δὲν σᾶς εὔχομαι.

Ὁ κ. Φωτιάδης σπανιώτατα ἀρέσκεται εἰς πολυμελῆ κύκλον φίλων· συλλαμβάνει τὰ θύματά του ἀνὰ ἕν, ὡς ἡ τίγρις, τ' ἀπάγει καὶ ἐκεῖ τά... πεθαίνει. Κείτοι ἀπὸ ἐτῶν ἤδη τὸν γνωρίζω καὶ τὸν παρακολουθῶ, καίτοι πλειστάκις συνέπεσε νὰ συναντηθῶμεν εἰς συναναστροφὰς καὶ ὁμηλιτικὰς ἑσπερίδας, εἰς ἃς ἀνελίσσοντο πλεῖστα ὅσα καὶ ἐλέγοντο, κατὰ τὸ κρατοῦν σύστημα τῆς πετσέτας—πολλὰ κατὰ ἀπόντων φίλων, αὐτὸς ἐσιώπα, ἐμειδία, ἔλεγεν ἀδιαφόρους τινὰς λέξεις, καὶ — παρετήρει. Ἂν μὴ παρετήρει, ἔπαιζε πικέτο. — Τὴν ἐπιοῦσαν ὅμως σᾶς ἐκαιροφυλάκτει, σᾶς ἐνέδρευεν, σᾶς συνελάμβανε καὶ ἤρχιζεν ἀμέσως: « — Τὸν εἶδες πάλιν χθὲς τὸ βραδυ τὸν φιλαράκο μας; Τί ἰησουΐτης! τί ἄτιμος ἄνθρωπος» κτλ. — Ἡ πετσέτα εἶναι ἄλλο εἶδος μανίας· ἐνέχει μὲν καὶ αὐτὴ οὐκ ὀλίγην διπροσωπίαν, διότι συμβαίνει τὰ πρόσωπα ὧν ἐστρώσατε ἀνοικτιρμόνως τοὺς λογαριασμοὺς χθὲς ἐσπέραν, νὰ τὰ συναντήσητε τὴν ἐπιοῦσαν ἢ νὰ τὰ ἐπισκεφθῆτε μάλιστα καὶ νὰ συνομιλήσητε μετ' αὐτῶν ὡς ἐπιστήθιος φίλος, ἀλλ' αὐτὴ κατέστη πλέον ὡς εἶδος οἰκογενειακοῦ παιγνίου, ἄκκου, ὡς εἶδος jeu de compagnie, ἐξ ἐλλείψεως θέματος ὁμιλίας, διὰ τὸ ὁποῖον οὐδεὶς πλέον ταράσσεται. Ἀλλ' ὁ συστηματικὸς διπρόσωπος... ὁ ἀμείληκτος, ὁ παραμελῶν τὴν ἐργασίαν του διὰ νὰ διπροσωπήσῃ, εἶναι τύπος ὅλως αὐτοτελὴς καὶ σαφῶς διαγεγραμμένος.

Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος φίλος μου — ἂν ἐπιτρέπηται ἡ λέξις — ἐπειδὴ, ὡς εἶπον, κατέστη ἀρκετὰ δυσάρεστος καὶ ἀποφεύγεται ὑπὸ πάντων, μὴ ἔχων συμπεριπατητὴν καὶ ὁμιλητὴν, κατέφυγε ἐπὶ τέλους εἰς ἀγαθόν τι ἀνθρωπάριον, συνυπαλληλόν του ἐν τῷ ὑπουργείῳ, ὑποδεεστέρου ὅμως βαθμοῦ, μετὰ τοῦ ὁποίου τὸν βλέπετε πρωὶ βράδυ εἰς τὰς πλατείας καὶ τὰ καφενεῖα. Τὸ ἀνθρωπάριον εἶναι ἀρκετὰ ὑπομονητικὸν καὶ ἀντέχει εἰς πασαν ἔφοδον ὀχλήρας διπροσωπίας· εἶναι δὲ καὶ ἀρκετὰ κουτοπόνηρον, ὥστε νὰ κερδοσκοπῇ ἐπὶ τοῦ ἐλαττώματος τοῦ ἀνωτέρου του, ἐλπίζον ὅτι, ἐπειδὴ γίνεται ἑκούσιον θῦμά του, θέλει τὸν προστατεύσει, τὸν προαγάγει κτλ. — Αἴ λοιπόν! τὸ χαρακτηριστικώτατον πάντων εἶναι, ὅτι ὁ κ. Φωτιάδης δὲν φείδεται οὔτε τοῦ ἀνθρωπαρίου! Καθ' ἑκάστην πρωΐαν, πρὶν ἢ ἀκόμη ἐμφανισθῇ ὁ ἀχώριστος συνοδός του, ἂν τυχὸν μὲ συνοδεύσῃ καθ' ὁδὸν, ὁ κ. Φωτιάδης ὁρμᾷ ἐπάνω μου καὶ ἀρχίζει μὲ ὀργὴν σχεδὸν: « — Αὐτὸς ὁ βλάκας ὁ Χ*** (τὸ ἀνθρωπάριον) δὲν ὑποφέρεται, φίλε μου, μὲ τὴν ἠλιθιότητά του! Εἶναι δὲ καὶ καταχθόνιος ἄνθρωπος! Δὲν ἠξεύρω τί διάβολο μοῦ κολάει ὅπου μ' εὕρει· (ἐνῷ τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ὁ Φωτιάδης τὸν θηρεύει ἀδιακόπως) δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸν ξεφορτωθῶ! Ἀλλὰ θὰ τοῦ δώσω τὸν δρόμον του μιὰ γιὰ πάντα. Χθὲς τὸ βραδυ τὸν ὕβρισα, καὶ πισ εὐω πλέον νὰ πάγῃ στὸ καλό!

Αὐτὸ τὸ κατηγορητήριον μοῦ τὸ λέγει κάθε πρωὶ ὁ καλοκάγαθος ἀνὴρ, καὶ ὅμως κάθε βράδυ, διερχόμενος διὰ τοῦ Γιαννοπούλου, τοὺς βλέπω ἐκεῖ εἰς μίαν ἄκρην καθημένους μόνους, τὸν κ. Φωτιάδην καὶ τὸ ἀνθρωπάριόν του, σατανικῶς μειδιῶντας καὶ κρυφομιλοῦντας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΕΙΣ ΠΑΙΔΙΚΟΣ ΠΟΘΟΣ

(Διήγημα πρωτότυπον)

—

(Συνέχεια καὶ τέλος)

Ἦτο κατὰ πάντα ἀξία ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τὰς φημιζομένας διὰ τὴν καλλονὴν των γυναῖκας τῆς μελαγχροινῆς φυλῆς της, καὶ ὡς τοιαύτην τὴν ἐθαυμάζομεν ἡμέραν τινὰ, ὅτε αἰφνιδίως συνεταράχθη· ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει δὲ τῆς διερμηνέως ἡμῶν τροφοῦ, εἶπεν ὅτι ἤρχετο ὁ Ἰμπήσχ. Τοῦτο ἤρκεσεν ὅπως ἅπαντες παραχρῆμα στραφῶμεν πλήρεις προσδοκίας, πρὸς τὴν ὑποδειχθεῖσαν διεύθυνσιν.

Ἐπλησίαζε μειδιῶν καὶ προσβλέπων τὴν Κουννὴν, ἥτις ἔστρεψεν αὐτῷ τὰ νῶτα κατὰ τὸ ἥμισυ. Τὸν ἐθεωροῦμεν ἐμβρόντητοι, μὲ διεσταλμένα τὰ ὄμματα καὶ ἡμιάνοικτα τὰ χείλη.

Πόσον ἄσχημος μᾶς ἐφάνη! Οὐδὲν ἄλλο ἦτο, ἢ χονδροειδὴς Κοῦρδος μὲ ὄψιν ἀπαισίαν καὶ χυδαῖον παράστημα.

Ἠρώτησε τὴν τροφὸν, τίνος εἴμεθα, καὶ πληροφορηθεὶς τοῦτο, ἤπλωσε τὴν μελαμψὴν, μέχρις ὤμου

γεγυμνωμένην, τυλώδη, καὶ χονδρὴν χεῖρα του, ὅπως μᾶς θωπεύσῃ, καὶ μᾶς ἐκίνησεν εἰς περιδεῆ ὀπισθοχώρησιν. Εἶτα, παρατηρήσας καὶ ὁ ἴδιος τὸν τρόμον ὃν μᾶς ἐνέπνεεν, ἔστρεψε μειδιῶν πρὸς τὴν Κουννὴν καὶ τῇ ἀπέτεινε τραχέως ἐρώτησίν τινα, ἀτενίζων ἐπιμόνως αὐτήν, τηροῦσαν σιγήν.

Οὐδὲν ἐξόχως γλυκὺ ἢ χάριεν ἀνεύρομεν εἰς τοὺς στρογγύλους καὶ μέχρι διαρρήξεως διεσταλμένους ἐκείνους ὀφθαλμούς.

Ἀλλὰ συνελθόντες ταχέως ἐκ τῆς ἀπογοητεύσεως, καὶ ἀναμνησθέντες τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐποθοῦμεν τόσον τὴν ὑψηλὴν γνωριμίαν του, ἐσπεύσαμεν νὰ ἐπωφεληθῶμεν αὐτῆς, καὶ ἐβιάζομεν τὴν τροφὸν νὰ τὸν ἐρωτήσῃ, πότε θὰ ἀγοράσῃ τὴν Κουννὴν, καὶ νὰ τὸν παρακινήσῃ ὅπως τὸ πράξῃ τὸ ταχύτερον.

Ἐκείνη ὅμως μᾶς ἀφῆκεν ἀναύδους, διὰ τοῦ ἀναντιρρήτου ἐπιχειρήματος:

— «Τοιοῦτον πρᾶγμα δὲν λέγεται».

Καὶ ὁ κοῦρδος ἀπεμακρύνθη κροτῶν κατὰ γῆς ζεῦγος παμμεγίστων ὑποδημάτων, ἀνερχομένων μέχρι γόνατος, ἕκαστον τῶν ὁποίων εἶχε βάρος μολύβδου, καὶ ἦτο θαῦμα πῶς κατώρθου νὰ τὰ μετακινῇ.

Ἡ Κουννὴ τότε μεταστραφεῖσα μᾶς εἶπεν, ὅτι τὴν εἶχεν ἐρωτήσει, ἐὰν ὁ πατήρ της εὑρίσκετο εἰς τὴν σκηνήν, ὑποδηλῶν διὰ τοῦ τρόπου τούτου εἰς αὐτήν, ὅτι τὸν ἐζήτει ὅπως διαπραγματευθῇ περὶ τῆς ἀγορᾶς της.

Ἀλλ' ἦτο ἁπλῶς φιλόφρων ὑπαινιγμός, ἐξ ἐκείνων οὓς συνηθίζουσιν οἱ ἐρωτότροποι, διότι παρῆλθε πρὸ τῆς σκηνῆς, χωρὶς οὐδὲ κἂν νὰ στρέψῃ τὸ βλέμμα νὰ ἴδῃ ἐντὸς διὰ τῆς ἀνοικτῆς εἰσόδου.

Ἐν τοσούτῳ, ἡμεῖς ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἐπελαθόμεθα βαθμηδὸν τοῦ κυρίου σκοποῦ τῶν πόθων μας, οἵτινες κατήντησαν ν' ἀποβλέπωσι πλέον εἰς μόνον τὸν γάμον τῆς Κουννῆς. Ἀληθῶς δ' εἰπεῖν, δὲν ἐννοοῦμεν ἀκριβῶς τί ἐποθοῦμεν καὶ τί ἐπεριμένομεν ἀπὸ τὴν Κουννὴν νυμφευμένην. Τοῦτο ὅμως δὲν μᾶς ἐκώλυε τοῦ νὰ δυσχεραίνωμεν καὶ ἀσφυκτιῶμεν ἐπὶ τῇ βραδύτητι καὶ ὅσον ἡμεῖς ἐβιαζόμεθα, τόσον οἱ καρδοῦχοι ἐφαίνονται ὀλιγωροῦντες καὶ σχεδὸν λησμονήσαντες τὴν ὑπόθεσιν. Ἀπόδειξις δέ, ὅτι μετὰ δεκαπέντε ἡμέρας ἀναχωροῦντες κατελείπομεν τὰ πράγματα εἰς ἣν θέσιν τὰ εἴχομεν εὕρει.

Τὴν τελευταίαν ἡμέραν κατὰ τὴν τακτικὴν ὥραν, μετέβημεν ὅπως ἀποχαιρετίσωμεν τὴν νομάδα φίλην μας, πλὴν δὲν τὴν εὕρομεν εἰς τὴν συνήθη θέσιν της.

Πῶς συνέβαινε τοῦτο, ἐνῷ ἐγνώριζεν ὅτι θὰ ἠρχόμεθα;

Θὰ ἀνεχωροῦμεν λοιπὸν χωρὶς νὰ τὴν ἀποχαιρετίσωμεν;

Παρεμείναμεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἐκεῖ, σκεπτόμενοι ἐὰν ἔπρεπε νὰ πλησιάσωμεν εἰς τὴν σκηνήν της καὶ ἐρωτήσωμεν, ὅτε μᾶς ἔκοψε πᾶσαν πρὸς τοῦτο ὄρεξιν ἡ θηριώδης θέα τοῦ Ἰμπῆσχ εἰσελθόντος σκυθρωπῶς ἐν αὐτῇ.

Ἀπερχόμενοι τὴν ἐπαύριον ἐπὶ τῶν ὑδοιπορικῶν φορείων μας, εἴδομεν μακρόθεν πλῆθος πολὺ συνηγμένον παρὰ τὴν σκηνὴν τοῦ Ράσκο. Σύμπασα ἡ νομαδικὴ ἐκείνη κοινωνία διετέλει ἐν συγχύσει καὶ ἐφαίνετο πανηγυρίζουσα γενικήν τινα ἑορτήν.

Μὴ ἡ Κουννὴ ἐνυμφεύετο; Ὦ ἐὰν ἐμένομεν ὀλίγας ἔτι ἡμέρας!...

Πλὴν ἦτο ἀργά· ποῖος ἐπείθετο πλέον διὰ τοιαῦτα παιδικὰ πράγματα, νὰ ἐπιστρέψωμεν ὀπίσω; Ὑπομονὴ μέχρι τοῦ ἑπομένου φθινοπώρου ὅτε θὰ ἐπληροφορούμεθα τὰ πάντα.

Ἀλλ' ἡ σιωπηλὴ ἐγκαρτέρησίς μας ἠμείφθη, καὶ δὲν ἀνεμείναμεν τόσον.

Τὸν Μάϊον κατερχόμενοι ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ χωρίου Ἄκ-ορὲν (Λευκὸν ἐρείπιον) ἔνθα διήλθομεν τὴν ἄνοιξιν, ἐπεζεύσαμεν πλησίον ρύακος, ὅπως ἀναπαυθῶμεν καὶ προγευματίσωμεν, ὅτε ταὐτοχρόνως ἔφθασε καὶ ἔνοπλός τις Κοῦρδος ἱππεύων κάλλιστον ἵππον, ὅστις, διελθὼν πρὸ ἡμῶν μᾶς παρετήρησε πλαγίως, καὶ προχωρήσας ἐφ' ἱκανὸν ἔτι διάστημα ἀφίππευσεν ὁμοίως παρὰ τὸν ρύακα, προσδέσας δὲ τὸ ζῶον του εἰς τινα κορμόν, ἐκάθησεν ὑπὸ τὴν σκιὰν πολυκλάδου ἰτέας, ἀναμένων. Ἦτο πελώριος τὸ ἀνάστημα, καὶ τυφλὸς τὸν ἕτερον ὀφθαλμόν.

Μετὰ μικρόν, ἐφάνη ἐξελθοῦσα τῆς πλησίον φάραγγος ἀπέραντος συνοδεία παντοειδῶν κτηνῶν κατ' ἀγέλας βαινόντων, ἥτις ἐν παρατάξει πρὸ ἡμῶν διαβαίνουσα, κατεκάλυψεν ἐντὸς στιγμῆς ὁλόκληρον τὸ πέριξ πεδίον. Ἦτο ἡ ἰδιοκτησία πλουσίου κούρδου, ποιοῦντος τὴν συνήθη ἐαρινὴν μετανάστευσιν. Καὶ πρῶται μὲν ἐβάδιζον αἱ ἀδιαθετοῦσαι ἢ ἀνήλικες κάμηλοι,—αἱ μὴ δυνάμεναι νὰ ἐργασθῶσιν καὶ ὡς ἐκ τούτου οἰκοροῦσαι—ὑπὸ τὴν ἡγεμονείαν γηραιοῦ σαβὰν μπασὶ (καμηληλάτου) καθημένου μακαρίως ἐπὶ μικροσκοπικοῦ ὄνου. Κατόπιν εἵπετο ἀτελεύτητος ἀγέλη βουβάλων, ἵππων, ἡμιόνων, ὄνων, βοῶν, προβάτων, αἰγῶν, ἀνὰ χιλιάδας ἀριθμουμένων καὶ διῃρημένων εἰς χωριστὰς ἀγέλας, τὸ δὲ κέντρον τοῦ πολυποικίλου ἐκείνου πληθυσμοῦ, κατεῖχεν ἡ φέρουσα τὴν σύζυγον τοῦ ἰδιοκτήτου γιγαντιαία κάμηλος, ἡ μεγαλειτέρα καὶ ὡραιοτέρα ὅσων ποτε εἴδομεν, κατεστολισμένος διὰ πολυπλήθων κοσμημάτων κατεσκευασμένων ἐκ διαφόρων ὀστράκων, καὶ ἀναριθμήτων κωδωνίσκων καὶ κωδώνων, ὧν τρεῖς μέγιστοι εἰς τὸ μέσον τοῦ καμπύλου λαιμοῦ καὶ ἑκατέρωθεν τῶν πλευρῶν παρῆγον εἰς ἕκαστον βραδὺ βῆμα τοῦ μεγαλοπρεποῦς ζώου ἐκκωφαντικὸν βόμβον.

Τὸ λωρίον αὐτῆς ἐκράτει ὅπως τὴν καθοδηγῇ μέσῳ τῆς γενικῆς καὶ ἀπεριγράπτου ἐκείνης παραζάλης, ὑποσκάζων κοῦρδος, τὸν ὁποῖον ἠρώτησέ τις ἐκ τῆς συνοδείας ἡμῶν εἰς τίνα ἀνῆκον ὅλα ταῦτα τὰ πλούτη, καὶ ὅστις ἀπήντησεν:

— Εἶνε τοῦ Κὶρ-Τζιντὸ (τυφλοῦ Τζιντό). Εἰς δὲ τὴν παρατήρησιν ὅτι ἦσαν παρὰ πολλά:

— Ἐ ταν ὁ θεὸς θὰ δώσῃ, δίδει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ἀπεκρίνατο μετὰ πικρίας ὁ πτωχὸς καμηληλάτης.

Εἰς τοὺς χαρακτῆρας τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἐπιστεύσαμεν πρὸς στιγμὴν, ὅτι ἀναγνωρίζομεν τὸν μνηστῆρα τῆς Κουννῆς Ἰμπῆσχ, ἀλλ' ἀμέσως μετενοήσαμεν, διότι οὗτος ἦτο χωλὸς, καὶ λίαν μικρόσωμος, τοιοῦτος τοὐλάχιστον ἐφαίνετο πρὸ τοῦ τοῦ κολοσσοῦ

τῆς ὑπ' αὐτοῦ ὁδηγουμένης καμήλου, καὶ ἐστρέψαμεν τὰ βλέμματα πρὸς τὴν βασίλισσαν ὅλου ἐκείνου τοῦ ζωολογικοῦ κόσμου.

Ὁποία χαρμόσυνος ἔκπληξις! Ἦτο ἡ Κουννὴ, αὐτὴ ἡ ἰδία, καὶ παρὰ τὸ πλευρόν της χαμηλὰ ἐπὶ ἵππου ἡ γραῖα μήτηρ της Χαβᾶ.

Ἠθελήσαμεν νὰ τείνωμεν πρὸς αὐτὴν τοὺς βραχίονας, νὰ τὴν κράξωμεν, ἡ πάροδος ὅμως τοσούτου καιροῦ μᾶς εἶχεν ἀποξενώσει καὶ συνεστελλόμεθα· ἐκείνη ἐν τούτοις μᾶς ἀνεγνώρισε, καὶ προσεμειδίασε γλυκεῖα ὡς ἄλλοτε. Εἶχε λοιπὸν νυμφευθῆ, καὶ ὁ χωλὸς ἐκεῖνος ἦτο πράγματι ὁ Ἰμπῆσχ; Δὲν ἠργήσαμεν νὰ μάθωμεν τὰ πάντα, διότι ταχέως ἡ Κουννὴ καταβᾶσα ἐκ τοῦ ὕψους τῆς καμήλου της, ἔδραμε πρὸς ἡμᾶς καὶ μᾶς ἐνηγκαλίσθη. Μετ' ὀλίγον, προσεκλήθη ἡ συνοδία μας ὑπὸ τῆς σταματησάσης κουρδικῆς εἰς φιλικὸν γεῦμα, μεθ' ὃ ἡ Κουννὴ, περικυκλωθεῖσα ὑφ' ὅλων ἡμῶν, ἀφηγήθη τὰ κατ' αὐτήν.

Θλιβερὰ μεταβολὴ εἶχεν ἐπέλθει.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν ἀπὸ τῆς ἑξοχῆς Καζ-ὀβὰ, ὁ πατὴρ τῆς Κουννῆς Ράσκο ἀπέθνησκε, καταλείπων χήραν τὴν προσφιλῆ του Χαβᾶ, ὀρφανὴν δὲ τὴν Κουννὴν καὶ ἄνυμφον.

Τὸ λυπηρὸν τοῦτο συμβεβηκὸς ἔδρασεν ἐπὶ τῆς τύχης τῆς νεαρᾶς νομάδος, πλειότερον παρ' ὅσον ἠδυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν.

Ἡ μωαμεθανικὴ θρησκεία, ἣν, ὡς εἴπωμεν, πρεσβεύουσιν οἱ Κοῦρδοι, ἐπιβάλλει ὑποχρεωτικῶς τὸν γάμον εἰς τὴν χήραν, ἔστω καὶ ἐσχατόγηρον, πολλοὶ δὲ εὑρέθησαν οἱ μνηστῆρες καὶ διὰ τὴν τέως σύντροφον τοῦ μακαρίτου Ράσκο, μεταξὺ τῶν ὁποίων δὲν ὤκνησε νὰ καταταχθῇ καὶ ὁ Ἰμπῆσχ, πρῴην τῆς Κουννῆς ὑποψήφιος

Εἰς πολλοὺς βεβαίως θὰ φανῇ παράδοξον τὸ τοιοῦτο, ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι ὀλίγιστοι δὲν θὰ ἔπραττον τὸ αὐτὸ εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἰμπῆσχ εὑρισκόμενοι. Διότι, ἡ γηραιὰ Χαβᾶ, καίτοι ἄσχημος, ἐκέκτητο μόλον τοῦτο θέλγητρά τινα ἀκαταμάχητα.

Παρὰ τοῖς Κούρδοις, μία γυνὴ, τοσοῦτο πλειοτέρας ἀπολαύει ἐκτιμήσεως, ὅσον πλουσιωτέρα κατορθωθῇ ἡ πώλησίς της. Φυσικῶς λοιπὸν, ἡ χήρα, ἥτις θεωρεῖται ἀνεξάρτητος καὶ τὸ ἀντίτιμον ἑαυτῆς, ἀνῆκον εἰς τὴν αὐτὴν οἰκογένειαν, καθίσταται περιττὸν, ὑπάρχει λίαν περιζήτητος, ὡς νυμφευομένη δωρεάν, πρὸ πάντων δὲ, ὅταν ἔχῃ θυγατέρα ἐν ὥρᾳ γάμου, δυναμένην ν' ἀποφέρῃ διὰ τῆς νυμφεύσεως αὐτῆς, οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ποσὸν εἰς τὸν νέον πατέρα της.

Καὶ ἡ Χαβᾶ εἶχε τέσσαρας ἐπὶ πλέον, ἐκτὸς τῆς Κουννῆς, θυγατέρας.

Ὅθεν, ὁ Ἰμπῆσχ εἶχε δίκαιον νὰ μὴ διστάσῃ μεταξὺ τῆς δυσειδοῦς γραίας καὶ τῆς καλλιμόρφου νεάνιδος, τοῦ συμφέροντος καὶ τοῦ αἰσθήματος. Ἐχέφρων ἀνήρ· δὲν παρεσύρθη ὑπὸ τοῦ τελευταίου.

Ὧν ἤδη εὐκατάστατος, διὰ τοῦ συνοικεσίου τούτου ἠδύνατο ἐντὸς ὀλίγου χρόνου ν' αὐξήσῃ σπουδαίως τὴν περιουσίαν του.

Ἡ δὲ Χαβᾶ, σκεπτομένη ὀρθῶς νὰ νυμφεύσῃ τὴν θυγατέρα της μετὰ τοῦ πλουσίου προϊσταμένου τοῦ μακαρίτου Ράσκο, ὅστις δὲν εἶχεν ἀποσύρει τὴν περὶ γάμου πρότασίν του, ἀπεφάσισε νὰ κάμῃ τὴν ἀξιέπαινον οἰκονομίαν τῶν γαμβρῶν, κρατοῦσα δι' ἑαυτὴν τὸν Ἰμπῆσχ, ὡς τὸν εὐπορώτερον τῶν εἰς αὐτὴν παρουσιασθέντων μνηστήρων.

Ἡ Κουννὴ ὑπέστη ἀτάραχος τὴν δεινὴν προσβολήν.

Ἀφημένη εἰς τὴν φύσιν της, καὶ ὑπ' οὐδεμιᾶς τεχνητῆς ἀνατροφῆς διαστραφεῖσα, διετήρει τὴν ἔμφυτον γυναικείαν ἀξιοπρέπειαν, καὶ δὲν κατεδέχθη νὰ δείξῃ τὴν ἐλαχίστην ἀδυναμίαν. Ἴσως ὠχρίασεν, ἀλλ' ἡ ἡλιοκαὴς τοῦ δέρματός της χροιὰ οὐδὲν προέδωκε.

Καὶ ἐλυπήθη μὲν διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ χρυσοῦ της ὀνείρου, ηὐχαρίστησεν ὅμως τὸν οὐρανὸν, ὅτι ἐγκαίρως τῇ παρέσχε περίστασιν ἀποτρέψασαν αὐτὴν τοῦ νὰ συνδεθῇ μετὰ τοιούτου ἀνδρός. Ὅταν δὲ ὁ νέος πατήρ της αὐθημερὸν διεπραγματεύθη ἀπλήστως τὴν πώλησίν της πρὸς τὸν μονόφθαλμον καὶ νυμφευμένον Τζιντό, ἐφάνη μετὰ προθυμίας δεχομένη τὸν γάμον ἐκεῖνον, μὴ ἀπαξιοῦσα νὰ ἐκτιμήσῃ τὰ ἀληθῆ αἰσθήματα τοῦ μελλονύμφου της, καίτοι ἀποβλέποντα τὴν ἄλλην του σύζυγον.

Ἐγκατέστη λοιπὸν ὑπὸ τὴν σκηνὴν τοῦ πλουσίου καμηλοτρόφου, οὐχὶ ὡς σύζυγος, ἀλλ' ἁπλῶς ὡς δούλη καὶ νοσοκόμος τῆς λατρευομένης ἀσθενοῦς, ὑποταχθεῖσα ἀγογγύστως εἰς τὴν μοῖράν της.

Πλὴν, δείκνυται ἐνίοτε τόσον σαρκαστικὴ εἰς τοὺς ἐμπαιγμούς της ἡ τύχη!

Μεταξὺ τῶν κτηνῶν, ἅπερ ἔλαβεν ὁ Ἰσκαριώτης Ἰμπῆσχ ὡς τίμημα τῆς Κουννῆς, τὸ καλλίτερον, ἐκεῖνο δι' ὅπερ ἐλογίσθη εὐτυχὴς κατορθώσας νὰ τὸ ἀποσπάσῃ παρὰ τοῦ Τζιντὸ, ἔπασχεν ἐκ μολυσματικῆς νόσου· αὕτη ἀκαριαίως μετεδόθη εἰς πάντα τὰ λοιπὰ κτήνη του, καὶ ὡς θεία μάστιξ τὰ κατέστρεψε, προσβαλοῦσα καὶ τὰ παιδία, τινὰ τῶν ὁποίων ἀπέθανον, γευθέντα ἐκ τοῦ κρέατος τῶν ἀσθενῶν ζώων, ἅτινα προλαμβάνοντες ἔσφαζον καὶ ἔτρωγον χάριν οἰκονομίας. Καὶ οὕτως, ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου ἡ κακῶς κτηθεῖσα περιουσία ἐντελῶς κατεστράφη, καὶ ὁ πλεονέκτης Κοῦρδος ἀπέμεινε μόνος μετὰ τῆς γραίας Χαβᾶ καὶ τῶν δύο μικροτρων τέκνων της, τὰ ὁποῖα κύριος οἶδεν, ἐὰν θὰ ἠξιοῦντο νὰ ἡλικιωθῶσιν, ὅπως τὸν ἀποζημιώσωσι.

Ὁ Ἰμπῆσχ, ἐμμανὴς ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων τούτων συμφορῶν, ἠθέλησε διὰ τῆς ληστείας νὰ ἐπανορθώσῃ τὰ κακῶς κείμενα· πλὴν, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέστρεψε μὲ μίαν πληγὴν εἰς τὸν πόδα, ἥτις τὸν κατέστησε χωλὸν διὰ βίου.

Μόλις δὲ τῇ μεσιτείᾳ τῆς ἀναξιοπαθούσης Χαβᾶ, κατώρθωσε ν' ἀναλάβῃ τὴν θέσιν τοῦ προκατόχου του Ράσκο, ὡς ὁδηγὸς καὶ ἐπιμελητὴς τῶν μεταγωγῶν καμήλων παρὰ τῷ ἀνδρὶ τῆς Κουννῆς, ἥτις, μετ' ἐγκαρτερήσεως ὑπηρετοῦσα, δὲν ἤργησε ν' ἀγαπήσῃ θερμῶς τὴν ὄντως ἀξιαγάπητον προϊσταμένην της, ἡ ὁποία, ἐπίσης τὴν ἠγάπησε, καὶ μέχρι τοσούτου μάλιστα βαθμοῦ αὐτεκπαρνήσεως, ὥστε ν' ἀφήσῃ αὐτὴν μόνην κυρίαν ἀποθνήσκουσα, καὶ νὰ τὴν συστήσῃ ἐνθέρμως, ἐν ταῖς τελευταίαις αὐτῆς θελήσεσιν, εἰς

τὴν ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν τοῦ χηρεύσαντος καὶ τεθλιμμένου Τζιντό.

Ταῦτα εἶπεν ἡ Κουννή, ἥτις εἶχε νυμφευθῆ τέλος.

Καὶ ἡμεῖς, τότε μόλις ἀνεμνήσθημεν τὴν ἀρχικὴν τῶν πόθων μας πηγήν.

Καὶ ἡ παρὰ τὴν λίμνην ἔπαυλις; Ἀνεβλήθη πρὸς ὥραν ἐπ' ἀόριστον.

Ὁ τυφλὸς Κοῦρδος εἶχεν ἤδη ἀποσυρθῆ ὑπὸ σκιὰν δένδρου, ρεμβάζων μελαγχολικῶς· πιθανῶς ἀνεπόλει τὴν μακαρίτιδα μεταστᾶσαν. Καὶ ἡμεῖς, ἀποχαιρετίσαντες, ἱππεύσαμεν καὶ ἀπήλθομεν.

Μετ' ὀλίγον χρόνον, ἄλλοι πόθοι ἐπλήρωσαν τὰς ψυχάς μας, πρὸς τοὺς ὁποίους ἡ ἰδιοτροπία τῶν ἰσχυόντων δὲν ἠθέλησε νὰ φανῇ τόσον ἀμείλικτος. Ἐγκατελείψαμεν τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ ἀπήλθομεν εἰς ἐπίσκεψιν χωρῶν ἄλλων καὶ τόπων μᾶλλον πεπολιτισμένων. Καὶ ὅτε μετὰ πάροδον ἐνιαυτῶν ἐπανεκάμψαμεν μεγάλοι, εὑρόντες στενόχωρον τὸν ἀπολίτιστον ἐκεῖνον κόσμον, ἀνεμνήσθημεν τοῦ παιδικοῦ μας ὀνείρου, καὶ ἐσκέφθημεν νὰ τὸ πραγματοποιήσωμεν.

Μετέβημεν εἰς τὴν λίμνην, ἀλλὰ πόσον ἀλλοία μᾶς ἐφάνη τὴν φορὰν ταύτην! Τέλμα δυσῶδες, πλῆρες ἀκαθαρσιῶν καὶ μολυσμάτων, ὡς ἐκ τῶν διαρκῶς ἐν αὐτῇ διαμενουσῶν χηνῶν, αἵτινες οὐδὲν πλέον θέλγητρον παρουσίαζον εἰς τοὺς ἡλικιωθέντας ὀφθαλμούς μας.

Ἔκτοτε ἐγκατελείψαμεν ὁριστικῶς τὴν ἰδέαν τοῦ πρώτου μας ὀνείρου, καὶ ἀπεφασίσαμεν ν' ἀφήσωμεν τοὺς τόπους ἐκείνους.

Μετ' οὐ πολύ, καὶ πάλιν ἀπηρχόμεθα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας· καθ' ὁδὸν, συνηντήθημεν μετὰ λῃστῶν Κούρδων, οἵτινες διέταξαν τοὺς ἁμαξηλάτας νὰ σταματήσωσιν· ἐνῷ δὲ ἦσαν ἕτοιμοι νὰ πυροβολήσωσι καθ' ἡμῶν, εἷς ἐξ αὐτῶν, ἀναγνωρίσας τὸν πατέρα μας, ἔδραμε νὰ σφίγξῃ τὴν χεῖρά του, νεύσας συνάμα πρὸς τοὺς συντρόφους του νὰ παύσωσι τὰς ἐχθροπραξίας. Ἦτο ὁ χωλὸς Ἰμπῆσχ, ὅστις, πληροφορήσας ἡμᾶς περὶ τῆς καλῆς ὑγείας τῆς Κουννῆς, μᾶς ἀφῆκε νὰ διέλθωμεν ἀνενόχλητοι.

Εἴχομεν πρὸ δέκα ἐτῶν συμφάγει μετ' αὐτοῦ, κατὰ τὴν παρὰ τὸ χωρίον Ἄκ-ὁρὲν συνάντησίν μας.

Ἡ Κουννὴ εἶχε δίκαιον. Ἦτο τίμιος ἄνθρωπος!

ΠΗΝΕΛΟΠΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΔΟΥ

ΑΚΑΤΑΒΥΘΙΣΤΟΝ

—

Ὁ ἀμερικανὸς πλοίαρχος Νόρτων πρὸ καιροῦ ἔχει ἐφεύρει νέον σύστημα κατασκευῆς πολεμικῶν πλοίων διὰ συνδυασμοῦ διαμερισμάτων πεπληρωμένων δι' ὕδατος καὶ δι' ἀέρος, ὥστε τὸ πλοῖον νὰ καθίσταται ἀκαταβύθιστον. Ἡ κατασκευὴ μικροτέρου πλοίου κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο ἀπέδειξεν αὐτὸ ἐξαίρετον καὶ πρακτικὸν, ἀπεφασίσθη λοιπὸν τώρα νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐπὶ πολεμικῶν πλοίων τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ἐσχάτως ἐγένετο ἐν τῇ βουλῇ ἡ πρότασις νὰ δοθῇ τῷ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργῷ ἡ ἄδεια πρὸς κατασκευὴν θωρηκτοῦ 6,000 τόνων κατὰ τὸ σύστημα τοῦ Νόρτωνος. Θὰ κατασκευασθῇ ὁλόκληρον ἐκ χάλυβος καὶ θὰ διαιρῆται εἰς 170 καθέτους καὶ ὁριζοντίους χώρους ἢ διαμερίσματα.

Η ΣΧΟΛΗ
ΤΗΣ ΥΑΣΝΑΙΑ ΠΟΛΙΑΝΑΣ

(Ὑπὸ τοῦ κόμητος Λέοντος Τολστόϊ.)

(Συνέχεια)

—

Ἡ γνώμη τοῦ λαοῦ περὶ τῆς Σχολῆς ὑπέστη μεγάλην τροποποίησιν ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως αὐτῆς. Ὅ,τι κατ' ἀρχὰς ἐλέχθη, θὰ λάβωμεν ἀφορμὴν νὰ τὸ ἀναφέρωμεν ἐν τοῖς κατωτέρω. Σήμερον λέγουσιν, ὅτι ἐν τῇ Σχολῇ τῆς Ὑασνάϊα Πολιάνας διδάσκουσι τὰ πάντα, ὅλας τὰς ἐπιστήμας, καὶ ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ διδάσκαλοι... τρομάρα! Λέγουσιν, ὅτι κατασκευάζουν τὸν κεραυνὸν καὶ τὴν ἀστραπήν. Ἐν τούτοις, οἱ μαθηταὶ ἐννοοῦσι θαυμάσια, μαθόντες ἤδη τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφήν.

Ὅ,τι ὠθεῖ τινάς,— τοὺς πλουσίους ἀγρότας — νὰ μᾶς ἐμπιστεύωνται τὰ τέκνα των, εἶνε ἡ ματαιοφροσύνη τοῦ νὰ τὰ βλέπωσι σπουδάζοντα τελείως, μανθάνοντα τὴν διαίρεσιν (ἡ διαίρεσις δι' αὐτοὺς εἶνε ὁ ὕψιστος βαθμὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως). Ἄλλοι πατέρες ἐκτιμῶσι τὴν ἀπόκτησιν γνώσεων ὡς πρᾶγμα λίαν ὠφέλιμον· ἀλλ' οἱ πλεῖστοι ἐνεργοῦσιν ἀσυνειδήτως, ὑπείκοντες μόνον εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ αἰῶνος.

Οἱ μαθηταὶ οὗτοι, οἱ οὕτως ἐλθόντες εἰς τὴν σχολὴν, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν πλειονοψηφίαν, παρουσιάζουσιν ἡμῖν τὸ εὐτυχέστερον φαινόμενον· ἐπιδίδουσι τόσον καλῶς εἰς τὴν σπουδὴν, ὥστε οἱ πατέρες των ἐνδίδουσιν ἀμέσως εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῶν παίδων, καὶ αἰσθανόμενοι οἱ ἴδιοι ἀνεπαισθήτως, ὅτι τὰ τέκνα των νὰ κερδήσωσιν μόνον ἔχουσιν ἐκ τῆς Σχολῆς, οὐδόλως ἀποσύρουσιν αὐτά. Εἷς πατήρ μοι διηγήθη, ὅτι μίαν φορὰν ἔκαυσεν ὁλόκληρον ἓν κηρίον, κρατῶν αὐτὸ ἔμπροσθεν τοῦ βιβλίου τοῦ υἱοῦ του, ἐπήνεσε δὲ πολὺ καὶ αὐτὸν καὶ τὸ βιβλίον του. Ἦτο δὲ τοῦτο τὸ Εὐαγγέλιον.

— Ὁ πατήρ μου, μοὶ ἔλεγεν ἐπίσης ἕτερος μαθητὴς, ὁ πατήρ μου ἀκούων ἓν διήγημα, ἐμειδίασε καὶ ἀπῆλθεν· ἀλλὰ τὴν ἁγίαν γραφὴν, ἔμεινε μέχρι τοῦ μεσονυκτίου ὅπως τὴν ἀκούσῃ, καὶ μ' ἐφώτιζεν ὁ ἴδιος.

Εὑρισκόμενός ποτε μεθ' ἑνὸς νέου διδασκάλου ἐν ἐπισκέψει παρά τινι μαθητῇ, τῷ ἔδωκα, διὰ νὰ ἐπιδείξῃ τὰς γνώσεις του, πρόβλημα ἀλγεβρικὸν πρὸς λύσιν. Ἡ μήτηρ ἦτο ἀπησχολημένη εἰς τὴν θερμάστραν, καὶ τὴν εἴχομεν λησμονήσει. Ἀκούουσα τὸν υἱόν της, ὅστις κατεσκεύαζε τὴν ἐξίσωσιν, νὰ λέγῃ μὲ ἦθος σοβαρὸν καὶ ἀπησχολημένον: «Ζαβ—γ=δ» ἐκάλυψε τὸ στόμα της διὰ τῆς χειρὸς, καὶ συνεκράτει ἑαυτὴν ἐπὶ μακρόν. Εἶτα, κατέληξεν εἰς ἔκρηξιν γελώτων, χωρὶς νὰ δύναται νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ διατὶ ἐγέλα.

Ἡ γενικὴ γνώμη εἶνε, ὡς πιστεύω, αὕτη: ὅτι διδάσκονται τὰ πάντα (ὅπως καὶ εἰς τὰ παιδιὰ τῶν εὐγενῶν), μετὰ ζήλου καὶ ματαίως· ἀλλὰ συνάμα ταχέως μανθάνουσι τὰ παιδία ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν, καὶ διὰ τοῦτο, πρέπει νὰ στέλλωνται εἰς τὴν σχολὴν ταύτην. Κυκλοφοροῦσιν ἐπίσης καὶ φῆμαι

κακαὶ, ἀλλὰ τὴν σήμερον ὀλίγην πίστιν εὑρίσκουσι παρὰ τοῖς πολλοῖς.

Δύο ἐξαίρετοι μαθηταὶ πρό τινος, εἶχον καταλίπει τὴν σχολὴν, διὰ τὸν λόγον, ὅτι δὲν ἐμάνθανον ταχέως τὴν γραφήν.

Εἷς ἕτερος, στρατιώτης, ἤθελε νὰ μᾶς δόσῃ τὸν υἱόν αὐτοῦ· ἀλλ' ἀφοῦ ἐξήτασε τὸν καλλίτερον τῶν ἡμετέρων μαθητῶν, καὶ εὗρεν, ὅτι μετὰ δισταγμοῦ ἀνεγίνωσκε τὸ ψαλτήριον, ἀπεφάνθη ὅτι ἡ διδασκαλία ἦτο κακὴ, καὶ ὅτι ἡ σχολὴ ἐκτὸς τῆς φήμης αὐτῆς οὐδὲν εἶχε τὸ καλόν.

Πλεῖστοι χωρικοὶ τῆς Ὑασνάϊα Πολιάνας φοβοῦνται ἀκόμη, μήπως αἱ κακαὶ φῆμαι ἐπαληθεύσωσι: Πιστεύουσιν, ὅτι οἱ μαθηταὶ διδάσκονται ἐπίτηδες δι' ἕνα σκοπὸν, καὶ ὅτι πάντοτε ἐσμὲν ἕτοιμοι νὰ τοὺς φορτώσωσιν ἐπὶ τῶν ἁμαξιδίων καὶ νὰ τοὺς μεταφέρωμεν εἰς τὴν Μόσχαν. Δὲν παραπονοῦνται σχεδὸν διόλου τώρα ἐπὶ ἐλλείψει τάξεως. Μοὶ συνέβη συχνάκις νὰ παρατηρήσω τὴν ἀμηχανίαν, εἰς ἣν περιήρχετο πατήρ τις, ὅστις, ἐρχόμενος εἰς τὸ σχολεῖον διὰ νὰ ζητήσῃ τὸν υἱόν του, ἐνέπιπτεν εἰς τὸ μέσον τοῦ θορύβου, τῆς ἀταξίας καὶ τῆς μάχης. Εὕρισκε τὴν ἀταξίαν πολλὴν καὶ τὴν διδασκαλίαν καλὴν καὶ ἐπειδὴ ταῦτα συνεδυάζοντο, δὲν ἐνόει πλέον τιποτε.

Ἡ γυμναστικὴ ἐγείρει ἀκόμη τινὰς προλήψεις, καὶ πάντες διατελοῦσι πεπεισμένοι, ὅτι καταντᾷ νὰ καταστρέφῃ τὴν κοιλίαν. Κατὰ τὸ τέλος τῶν νηστειῶν, ἢ ὅταν τὰ λαχανικὰ εἶσιν ὥριμα, ἡ γυμναστικὴ βλάπτει.

Τινὲς τῶν γονέων, ὀλίγοι τὸν ἀριθμὸν, προβαίνουσι μέχρι τοῦ νὰ ἀγανακτῶσι διὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἰσότητος, ὅπερ ἐπικρατεῖ ἐν τῇ Σχολῇ. Κατὰ μῆνα Νοέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους εἴχομεν δύο κορασίδας, θυγατέρας ἑνὸς πλησίου ἀγρότου. Ἐφόρουν μανδύας καὶ σκούφιας, καὶ ἦσαν κατ' ἀρχὰς ὅλως μεμονωμέναι, ἀλλὰ κατ' ὀλίγον ἐτιθασσεύθησαν, καὶ ἤρξαντο νὰ μελετῶσι μετὰ ζήλου. Μίαν ἡμέραν ὁ πατὴρ, ἐλθὼν καὶ εὑρὼν αὐτὰς ἐντὸς τοῦ πλήθους τῶν μαθητῶν, τινὲς τῶν ὁποίων, ἀκουμβῶντες διὰ τῶν ἀγκώνων, εἰς τὰς σκούφιας τῶν κορασίδων του, ἤκουον τὸν διδάσκαλον, ὠργίσθη καὶ τὰς ἀπέσυρεν ἐκ τῆς Σχολῆς, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ ὁμολογήσῃ τὸ αἴτιον τῆς δυσαρεσκείας του.

Τέλος, ἐνίοτε μαθηταὶ καταλείπουσι τὴν σχολὴν, διότι οἱ γονεῖς των, παρακινηθέντες νὰ μᾶς τοὺς ἀποστείλωσιν ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ εὐχαριστήσωσι τινὰ, τοὺς ἀποσύρουσιν ἅμα ὡς ἡ ἀνάγκη αὕτη ἐκλείψει.

***

Ἐν συνόψει λοιπὸν, ἡ Σχολὴ ἔχει δώδεκα εἴδη ἀσχολιῶν, ἤτοι μαθημάτων, τρεῖς τάξεις, περὶ τοὺς τεσσαράκοντα μαθητὰς, τέσσαρας διδασκάλους καὶ πέντε ἕως ἑπτὰ μαθήματα καθ' ἑκάστην.

Ἕκαστος τῶν διδασκάλων τηρεῖ ἓν πρόγραμμα μαθημάτων, καὶ κοινοποιοῦσιν αὐτὸ πρὸς ἀλλήλους τὴν κυριακήν. Μεταχειρίζονται τὰ προγράμματα ταῦτα πρὸς ὁρισμὸν τοῦ σχεδίου τῆς διδασκαλίας κατὰ τὴν ἑπομένην ἑβδομάδα. Ἀλλὰ τὸ σχέδιον τοῦτο δὲν πραγματοποιεῖται πάντοτε ἀπαραλλάκτως ὁποῖον ἦτο, τροποποιούμενον συνεχῶς ἐπὶ τῇ αἰτήσει τῶν μαθητῶν.

Ἡ μηχανικὴ ἀνάγνωσις περιλαμβάνεται ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῆς γλώσσης. Τὸ πρόβλημα τῆς διδασκαλίας ταύτης, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, συνίσταται εἰς τὴν καθοδήγησιν τοῦ μαθητοῦ πρὸς κατανόησιν τῶν ἐν φιλολογικῇ γλώσσῃ γεγραμμένων βιβλίων. Ἡ ἐκμάθησις τῆς φιλολογικῆς γλώσσης εἶνε ἀπαραίτητος, καθότι ἐκτὸς αὐτῆς δὲν ὑπάρχουσι καλὰ βιβλία.

Κατ' ἀρχὰς, ἐν τῇ ἐναρξει τῆς Σχολῆς, οὐδεμία διάκρισις ὑπῆρχε μεταξὺ ἀναγνώσεως μηχανικῆς καὶ προσδευτικῆς. Οἱ μαθηταὶ ἀνεγίνωσκον μόνον ὅ,τι ἠδύναντο νὰ ἐννοῶσιν· ἤτοι, βιβλία εἰδικά, καὶ τὰ διηγήματα τοῦ Χουδιακὼρ καὶ τοῦ Ἀφανασσιέφ. Ἐστοχαζόμην, ὅτι τὰ παιδία, διὰ νὰ μαθωσι τὴν ἀνάγνωσιν, ἔπρεπε νὰ εὐχαριστῶνται ἐξ αὐτῆς καὶ διὰ νὰ εὐχαριστῶνται, ἔπρεπε νὰ ἐννοῶσι καὶ νὰ ἀγαπῶσι τὰ ἀναγινωσκόμενα. Ἀλλ' ἡ ἰδέα αὕτη ὅσον λογικὴ καὶ διαφυγὴς καὶ ἂν ἐφαίνετο, ἦτο ἐν τούτοις ἐσφαλμένη.

Ἐν πρώτοις, διὰ νὰ μεταβῇ τις ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῶν τοίχων ἀναγνώσεως εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν βιβλίων, ὤφειλε νὰ διδάξῃ εἰς ἕκαστον μαθητὴν ἰδιαιτέρως τὴν μηχανικὴν ἀνάγνωσιν ἐν οἱῳδήποτε βιβλίῳ. Ἐνόσῳ οἱ μαθηταὶ ἦσαν ὀλιγάριθμοι καὶ τὰ εἴδη τῶν ἀσχολιῶν αὐτῶν συγκεχυμένα, ἐπετύγχανον ἄνευ μεγάλης δυσκολίας νὰ φέρω αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῶν τοίχων ἀναγνώσεως εἰς τὴν τῶν βιβλίων. Ἀλλὰ μὲ τοὺς νέους μαθητὰς, τὸ τοιοῦτον ἐγένετο ἀδύνατον. Οἱ μικρότεροι δὲν ἦσαν εἰς κατάστασιν νὰ ἀναγινώσκωσι καὶ συχρόνως νὰ ἐννοῶσι τοὺς μύθους. Ἡ σύγχρονος αὕτη προσπάθεια — τοῦ συλλαβίζειν τὰς λέξεις, καὶ συγχρόνως κατανοεῖν τὴν σημασίαν αὐτῶν — ὑπερέβαινε τὰς δυνάμεις των.

Ἕτερον ἀτόπημα: Οἱ μῦθοι οὗτοι διέκοπτον τὴν προσδευτικὴν ἀνάγνωσιν, καὶ, ὁποιονδήποτε βιβλίον καὶ ἂν ἐλαμβάνομεν, — ἐθνικὸν, στρατιωτικὸν, τὸν Ποῦσκιν, τὸν Κόγολ, τὸν Καραμζίνον — ἐγίνετο φανερὸν, ὅτι τὰ μεγαλείτερα παιδία ἀναγινώσκοντα τὸν Ποῦσκιν, ὡς καὶ τὰ μικρότερα τοὺς μύθους, δὲν ἠδύναντο συγχρόνως νὰ ἀναγινώσκωσι καὶ νὰ ἐννοῶσιν, ἐνῷ ἐνόουν ὅταν ἤκουον ἡμᾶς ἀναγινώσκοντας.

(ἀκολουθεῖ)

Η ΜΟΥΣΙΚΗ
ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΣΧΟΛΕΙΟΙΣ

—

Πολλάκις ἔτυχεν ἐν τοῖς γραφικοῖς τῶν Ἄλπεων χωρίοις περινοστοῦντες νὰ σταματήσωμεν πρὸ παλαιᾶς καὶ ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῶν διηνεκῶν βροχῶν ἠμαυρωμένης ἐκκλησίας, ὅπως ἀκροασθῶμεν μελῳδίας ἥτις ἐφαίνετο ὅτι κατήρχετο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Ναὶ, τότε ἐβλέπομεν καὶ ἠκούομεν ἐν τῇ πραγματικότητι ὅτι πρότερον ποτὲ ἀνέγνωμεν περὶ τῶν ὡραίων

ρομαντικῶν ἐκείνων ἐκκλησιῶν, ὅπου τὸ πᾶν εἶνε μυστηριῶδες. α"Ω, πόσον εὐτυχεῖς, ἀνεφωνήσαμεν, εἶνε οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐδῶ, οἵτινες ἀφίνοντες τὰ παραχώδη ἔργα, φεύγοντες τὸν σάλον τοῦ πολυκυμάντου βίου, ἀπαλλαττόμενοι ἀπὸ τὰ μικρὰ ἀλλὰ ὡς σκώληκας κατατρέχοντα τὸν ἄνθρωπον κοινωνικὰ παθη, εἰσέρχονται εἰς τὴν ἐπιβάλλουσαν ταύτην σιγήν, εἰς τὰς ἀχανεῖς ταύτας σοβαρὰς θολωτὰς οἰκοδομάς,ὅπου τόσων γενεῶν θνητοὶ ἔκλινον τὸ γόνυ καὶ κατανυκτικῶς ἐδεήθησαν πρὸς τὸν ὕψιστον!» Ἐντὸς τῆς σκιερᾶς τῶν τοίχων μορφῆς, τὸ ὅμμα λησμονοῦν τὴν κρυσταλλώδη τῆς πραγματικότητος ὑπόστασιν,ρειμβάζει, ὁ δὲ νοῦς, συνδυάζων τὰς ἰδέας,ἐξυψοῖ τὰ αἰσθήματα καὶ ἐν τῷ βάθει νομίζει, ὅτι ἀνακαλύπτει τὸ ἄκρον ἐκεῖνο ἀόρατον, ἀλλ' ἐν τῷ πνεύματι διαλάμπον σημεῖον, ὅπερ καλεῖται «Θεός». Οὔτε χρυσὸς οὔτε τὶ ἄλλο πολυτελὲς ἀντικείμενον ἀποσπᾷ τὴν προσοχὴν τοῦ δεομένου, ἡ ἁπλότης τοῦ ὅλου καὶ τὸ ἅγαν ἐπιβάλλον τῆς ἀρχιτεκτονικῆς δεσπόζουσι τοῦ πνεύματος,ἐν ᾧ ἑτέρωθεν οἱ θεῖοι τῆς μουσικῆς τόνοι ὡς διάπυροι ἀκτῖνες ἐκπεμπόμενοι ἐκ τοῦ ἀπείρου, εἰσδύουσιν εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς αὐθωρεὶ σαγηνεύοντες καὶ ἁρπαζοντες τὴν ἀσθενῆ τοῦ ἀνθρώπου καρδίαν. Λησμονεῖ τὶς εἶνε, συγκινεῖται δακρύει.

Εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγραφῇ ἡ δύναμις τῆς μουσικῆς ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.Πρέπει νὰ ἀπέβαλέ τις πάντα ἀνθρωπισμὸν διὰ νὰ μὴ αἰσθανθῇ, ἔστω καὶ ἅπαξ ἐν τῇ ζωῇ, τὸ θεσπέσιον πῦρ, τὴν φλογερὰν δύναμιν αὐτῆς. Ὑπάρχουσι στιγμαὶ ἐν τῷ βίῳ,ὅτε καὶ ὁ μᾶλλον κτηνώδης θνητὸς ἀναγνωρίζει τὶ ὑπέρτερον τῆς ὕλης,κύπτει τὸν αὐχένα,αἱ δὲ συγκινήσεις, ὡς ρεύματα ἀντίπαλα ἀνέμων ἀνακυκῶσιν αὐτὸν, ἀπειλοῦνται νὰ τὸν κατασυντρίψωσιν. Ἀλλ' αἱ στιγμαὶ αὗται εἶνε ἀκαριαῖαι, βραχύταται — εἶνε ἀστραπαί, ὧν μόλις προφθάνομεν ν' ἀντιληφθῶμεν τὴν λάμψιν.

Ἡ Μουτικὴ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην τέχνην δύναται νὰ προκαλέσῃ τὰς στιγμὰς ταύτας, καθ' ἃς ὁ ἄνθρωπος ὑψοῦται καὶ ἀναδείκνυται θεῖον ὄν. Καὶ αὐτὸς ὁ κακοῦργος εἶνε ἀδύνατον κατὰ ἀγρίαν τινὰ νύκτα ἀκούων τοὺς παίζοντας πεσσοὺς κλειδοκυμβάλου λουομένης ἐν τῇ εὐτυχίᾳ οἰκίας,νὰ μὴ αἰσθανθῇ ἐν ἑαυτῷ σπαράττουσαν τὴν καρδίαν, νὰ μὴ φρίξῃ πρὸ τῆς μελαίνης τύχης αὐτοῦ! Ὦ! ἡ Μουσινὴ εἶνε ἡ φωνὴ τοῦ σύμπαντος, εἶνε ὁ ἔναρθρος τῶν ἀψύχων φθόγγος, ἡ συναυλία τοῦ Παντός. Ὁ ψίθυρος τῶν δένδρων, ὁ κελαρισμὸς τῶν ρυάκων, ὁ φλοῖσβος τῆς ἀκτῆς, ἡ παταγὴ τῶν κυμάτων, ἡ βοὴ τῶν ἀνέμων καὶ αἱ ἄπειροι φωναὶ τῶν ἐμψύχων, δὲν εἶνε ἡ ἁρμονικωτάτη καὶ θειοτάτη Μουσική; Μήπως ἐν τῷ Bethoven ἢ ἐν τῷ Μόζαρτ καὶ τῷ Βελλίνῃ θαυμάζομεν τι ἄλλο ἢ τὴν μίμησιν τῆς θαυμασίας ταύτης φωνῆς τῆς φύσεως; Ὁ Βάγνερ δὲν εἶνε μία διηνεκὴς τοιαύτη τῆς φύσεως ἀπομίμησις; Ἀλλ' ὅ,τι ἐν ταῖς μιμητικαῖς Τέχναις, ταὐτὸ καὶ ἐν τῇ Μουσικῇ συμβαίνει. Ἡ μεγαλεφυΐα τοῦ μουσουργοῦ διὰ τοῦ πνεύματος, τὰ μέλη ἅπερ ἔλαβεν παρ' αὐτῆς τῆς φύσεως ὡς ὁ Πραξιτέλης τὰς μορφὰς τοῦ σώματος,συναρθροῖ εἰς μελῳδίαν, εἰς δραματικὸν δημιούργημα. Ἐν τῇ φύσει δὲν ἀπαντῶμεν τὴν στιγμιαίαν ἐκείνην τῶν παραστάσεων ἀλλαγὴν, τὰς μεταβάσεις ἀπὸ τῆς ἐκστάσεως εἰς τὴν ὀργὴν καὶ ἀπὸ ταύτης εἰς τὴν συγκίνησιν. Παρὰ τῷ Βέτχοβεν τὰ μέλη ἀκολουθοῦσι τὰς διαθέσεις τῆς ψυχῆς. Αἱ σκηναὶ διαδέχονται ἀστραπηδὸν ἀλλήλας, ὁ δὲ ἀκροατὴς χάνεται, παρασύρεται, δίκην ριπὸς ἐπὶ πελωρίων κυμάτων εἰς ὕψη, καὶ αἰφνιδίως κρημνίζεται εἰς τὴν ἄβυσσον, ἀπὸ τὸ φῶς τὸ ἄπλετον ρίπτεται εἰς τὸ χάος, εἰς τὸ φρικῶδες τῆς ἀοριστίας σκότος. Ἐν ᾧ ὀσφραίνεται ρόδα,καὶ χείλη μειδιῶντα ροδαλὰ κύπτουσι καὶ τὸν ἀσπάζονται καὶ μέθυσος λικνίζεται ἐν τῇ ἡδυπαθεστάτῃ χαρᾷ, μεταφέρεται διὰ τοῦ τιτανείου μέλους τοῦ μουσουργοῦ εἰς βραχώδεις καὶ ἀποκρήμνους ἀκτὰς, ὅπου ἐν τῇ σκοτίᾳ ἀκούει τὸν πόντον μαινόμενον καὶ τοὺς κόρακας κραυγάζοντας.

Ἀληθὴς θέαινα, δεσπόζει τῶν ψυχῶν καὶ ἰθύνει ὡς ἐφ' ἅρματος τὴν ψυχὴν ἐν μέσῳ τοῦ πελάγους τῶν παθῶν. Ὡς Σειρὴν, θέλγει καὶ μαλάσσει καὶ τὰς ἀγριωδεστέρας φύσεις, παραλύουσα τὰς ἐντεταμένας χορδὰς τῆς ὀργῆς. Μὲ τὸν θεῖον αὐτῆς χυμὸν γαλουχηθέντες, δυνάμεθα νὰ προσβλέψωμεν μὲ διαυγὲς ὄμμα τὴν ἀστερόεσσαν μεγαλοπρέπειαν τῆς νυκτὸς καὶ τὸ θάμβος τοῦ διὰ τῶν φυλλωμάτων διεισδύοντος Φοίβου. Ὑπερτάτη Μοῦσα, διὰ τῶν πτερυγισμῶν σου αὐξάνεις τοὺς παλμοὺς, οἵτινες πάλλουσι διὰ τὰ εὐγενῆ καὶ ὑψηλὰ ἐν τῷ βίῳ. Ἐν μὲν τοῖς μεγάροις τῶν πλουσίων εἶσαι ἡ εὐγενεστάτη τῶν ἀπολαύσεων, τέρπουσα ἅμα καὶ ὠφελοῦσα, ἐν δὲ τῇ πτωχικῇ καλύβῃ τοῦ χωρικοῦ ἡ παρήγορος καὶ τερπνὴ σύντροφος!

Ἡ μουσικὴ ὡς τοιαύτη, εἶνε τὸ κάλλιστον πρὸς διάπλασιν τῆς καρδίας τῶν παίδων ὄργανον. Ἡ ἁπαλὴ καὶ εὔπλαστος αὐτῶν καρδία ὡς κηρὸς δέχεται πάντας τοὺς τύπους, οὓς ἡ ἀγωγὴ παρέχει. Τὰ μέλη τῆς θειοτατης τῶν ψυχῶν μεταρσιοῦσι τὰς ἐλαφρὰς τῶν παίδων ψυχὰς καὶ πληροῦσιν ἰδανισμοῦ, ὃν, καὶ εἰς τὸν βόρβορον τῆς κοινωνικῆς πάλης ἀκολούθως εἰσερχόμενοι, οὐδέποτε ἀποβάλλουσιν· εἶνε ὡς τὰ ναυτικὰ σῶστρα, ἅτινα κρατοῦσι τοὺς ναυαγοὺς ἐπὶ τῶν ἀγρίων κυμάτων. Εἶνε δρόσος διατηροῦσα ἀεὶ νεάζον τὸ ψυχικὸν κάλλος, ἀεὶ σφριγῶντα τὸν εὐγενῆ παλμὸν ἄνευ ταύτης, ὁ ζωϊκὸς τῆς ψυχῆς χυμὸς ἐξαντλεῖται καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἀπομακρυνόμενος κατ' ὀλίγον ἀπὸ τοῦ θείου αὐτοῦ προορισμοῦ, καθίσταται ἀληθὴς κτῆνος. Οὔτε ἡ παιδεία, οὔτε ἡ σωματικὴ ἄσκησις, οὔτε τι ἄλλο δύναται νὰ διαπλάσῃ τὴν ψυχὴν ὡς ἡ Μουσικὴ, ἥτις εἶναι τὸ μαγεῦον μειδίαμα τοῦ Σύμπαντος.

Τὰς ἡμέρας ταύτας, ὅτε ἅπασα μειδιῶσα χορεία τῆς νεότητος ἐν τοῖς σχολείοις διεγείρει τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον ἁπάσης τῆς κοινωνίας διὰ τῶν ἐξετάσεων, νῦν ὑπέρ ποτε ἄλλοτε ἔχομεν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἴδωμεν κατὰ πόσον καὶ παρ' ἡμῖν λατρεύεται ἡ βασιλὶς τῶν ὡραίων Τεχνῶν.

Πολλὰ τῶν ἐνταῦθα σχολείων ἐπισκερθέντες καὶ τὴν μουσικὴν διδασκαλίαν ἀκολουθήσαντες, δυνάμεθα μετὰ λύπης νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι αὕτη δὲν διδάσκεται εἰσέτι παρ' ἡμῖν ὡς ἔδει. Ναὶ μὲν, ἐβιλ-

τιώθη κατὰ πολὺ ἐσχάτως, ἀλλὰ δὲν ἐξίκετο εἰς τὸν βαθμὸν ὃν αὕτη δέον νὰ κατέχῃ ἐν τῇ ἀγωγῇ τῶν παίδων. Τὸ σφάλμα ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς σχολείοις εἶναι, ὅτι ἡ μουσικὴ διδάσκεται ὡς διασκεδαστικόν τι μάθημα, ὅπερ συμβαίνει καὶ διὰ τὴν δυστυχῆ ζωγραφικήν. Ἀλλ' αἱ ἰδέαι αὗται εἶναι σαθραὶ καὶ παιδαριώδεις· πρέπει νὰ τὰς ἀφήσωμεν διότι κινδυνεύωμεν νὰ καταστῶμεν γέλοιοι.

Ἡ μουσικὴ πρέπει νὰ εἶναι ὑποχρεωτικὸν μάθημα καὶ τοσοῦτο σπουδαῖον ὡς καὶ πᾶν ἄλλο. Τί ἐκέρδησεν ἡ νεᾶνις ἐὰν ἔμαθε νὰ ταχυδακτυλουργῇ ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου ἕνα βαλλισμὸν ἢ μίαν πόλκαν; Τὰ τοιαῦτα μουσικὰ ἀθύρματα τοὺς μὲν νέους καθιστῶσιν ἐλαφροὺς, τὰς δὲ νέας ἐλαφροτέρας. Τὰ μέλη τῶν σημερινῶν χορῶν δὲν ἀνταποκρίνονται εἰς ψυχικὰ αἰσθήματα, εἰς πάθη, ἀλλὰ μόνον εἰς σωματικὰς κινήσεις. Ὅταν ἀκούωμεν ἓν βάλς, δὲν αἰσθανόμεθα γαργαλισμοὺς ἢ εἰς τοὺς πόδας· τὸ πνεῦμα καὶ ἡ καρδία μένουσι ψυχρά. Ἀποτρέπομεν εἰς τὰς νέας τὴν ἀνάγνωσιν ἐλαφρῶν βιβλίων, καὶ ἐν τούτοις, τὰς ποτίζομεν τὰς χορταίνομεν μὲ τὰ ἡδυπαθῆ καὶ ἐλαφρὰ ὡς ὁ ἀφρὸς ὀφρεμπάχεια μέλη. Ἡ μήπως ἡ μουσικὴ δὲν ἔχει τὴν δύναμιν τοῦ βιβλίου; Ἀλλὰ τὶς Ὀρφεὺς συνεκίνησε μὲ βιβλίον τὰ ζῷα, ὡς ἐκεῖνος μὲ τοὺς στόνους!

Ὑμεῖς οἱ διδάσκαλοι καὶ αἱ διδασκάλισσαι, οἷς ἡ κοινωνία ἀνατίθησι τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν τέκνων αὐτῆς, ὑμεῖς ὀφείλεται ὑπὲρ πάντα ἄλλον νὰ ἀνυψώσητε τὴν μουσικὴν διδασκαλίαν, νὰ καταστήσητε ταύτην ὑποχρεωτικὴν τοῖς πᾶσιν. Ἀποβλέψατε εἰς τὴν Γερμανίαν, πρὸς τὸ μουσικώτατοῦ τοῦτο ἔθνος, ἴδετε τί ἐπετέλεσεν ἐν αὐτῇ ἡ μουσική! Τὰ θεσπέσια μέλη τοῦ Βετχόθεν, Μόζαρτ, Σοῦβερτ, Κλοῦκ, Μενδελσὼν καὶ λοιπῶν αὐτῆς μεγάλων μουσικῶν, ἴσχυσαν ἐν τῇ ἀγρίᾳ σκυθρωπῷ ἐκείνῃ φύσει, ὑπὸ τῷ διηνεκεῖ μολυβδίνῳ τευτονικῷ οὐρανῷ, νὰ διαπλάσωσι ψυχὰς χαρωπὰς, εὐθύμους, ἀγαθὰς, ἡπίους, μεστὰς ἰδανισμοῦ καὶ φιλοβίους. Ἐκεῖ ἡ νεότης δὲν ψάλλει ἄχ καὶ βάχ, δὲν τήκεται μὲ τὸν ρομαντισμὸν, ἀλλὰ ἐν χορῷ ἐνθουσιώδης ᾄδει:

Caudenmus igitur juvenes dum sumus!

Φ.

ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ

Κατὰ τὴν «Ἐφημερίδα τοῦ Γερμανικοῦ Πανεπιστημίου» ἐν τῷ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου, ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῶν φοιτητῶν ἡ πρὸς ἵδρυσιν νέων σωματείων τάσις. Οἱ ἐκ τοῦ ἐν Πρεντσλάου Γυμνασίου ἀποφοιτήσαντες, ἵδρυσαν νέον ἴδιον σωματεῖον ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Ἁρμονία. Ἐν ᾧ τὸ σωματεῖον Παλαιομαρκία διελύθη δι' ἔλλειψιν μελῶν.

Ἐν τοῖς γερμανικοῖς Πανεπιστημίοις αἱ καταβαλλόμεναι προσπάθειαι, ὅπως οἱ φοιτηταὶ καταταχθῶσιν εἰς τοὺς ἐθελοντὰς νοσοκόμους ἐν καιρῷ πολέμου, ἐπιτυγχάνουσιν ὁλονέν. Ἐν Ἰένῃ λ. χ. κατηρτίσθη ἐσχάτως τοιοῦτον σωματεῖον καὶ ἐν Καινιγιμπέργῃ δὲ πολλοὶ φοιτηταὶ ἀνήγγειλαν τὴν συμμετοχήν των.

ΤΟ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑ

Ἀναμνήσεις ρώσου διδασκάλου

(Ὑπὸ Ἰβὰν Μπουκανὼφ)

—

(Συνέχεια)

Γ'.

Ἀπὸ τοῦ Πάσχα ἡ ἐργασία διεκόπη εἰς τὸ ἐργοστάσιον. Ὁ Μαξίμκας ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς γονεῖς του συναποφέρων καὶ τὰς ἐφημερίδας του.

— Ἀπὸ τοὺς ἄλλους εἰμπόρεσα κ' ἐκρύφθηκα, ἀλλ' ἀπὸ τὸν πατέρα μου; διελογίζετο καθ' ὁδόν...

Κατὰ τὰς ἀρχὰς ἀνεγίνωσκεν ἐν τοῖς ἀγροῖς, πανταχοῦ ἐπουεῦρισκε τὴν εὐκαιρίαν. Ἀλλὰ στὸ σουβλὶ θὰ τρυπήσῃ πάντοτε τὸ σακκί.» Ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν εἶχεν ἐξέλθῃ, ἡ μήτηρ του ἠρεύνησεν ἐντὸς τοῦ κιβωτίου του,ἵνα ἴδῃ ἂν εἶχέ τι ἀπολέσῃ ἢ σχίσῃ. Ἐν ᾧ ἐτίνασσε τὴν τουλούπαν του, ἔπεσαν ἀπ' αὐτῆς αἱ ἐφημερίδες...

— Γιὰ πές μου, γέρο μου, ἐφώνησε πρὸς τὸν σύζυγόν της ἐργαζόμενον ἐν τῇ αὐλῇ, τί εἶν' αὐτὰ ποῦ ἔχει κρυμμένα ὁ Μαξίμκας 'ς τὴν τουλούπα του;

— Δὲν βλέπεις ὅτι εἶναι βιβλία; ἀπεκρίθη ὁ Μητροφάνης εἰσελθών. Φαίνεται ὅτι δὲν ἄφησε τὴν ἰδέα του. Περίμενε νὰ γυρίσῃ καὶ θὰ τὸν διορθώσω!

Ὁ Μαξίμκας ἐπανῆρχετο εὔθυμος. Ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι ἀνεπαύοντο, αὐτὸς ἔλαβε καιρὸν ν' ἀναγνώσῃ.

— Τί ζητεῖς; τῷ ἐφώνησεν ὁ πατήρ του.

— Θέλω νὰ πάρω τὴν τουλούπα μου, γιατὶ κάμνει ψύχος.

— Καλά. Ἀλλ' αὐτὰ τί εἶναι; εἶπεν ὁ γέρων, δεικνύων μίαν ἐφημερίδα.

Ὁ Μαξίμκας τὰ ἔχασε.

— Ὁ ὑποδιευθυντὴς Ἰβὰν Δανιήλοβιτς μοῦ τὰς ἔδωκε.

— Καὶ γιατί σοῦ τὰς ἔδωνε.

— Ἀλλ' ἔτσι· μοῦ εἶπεν ὅτι εἰμπορῶ νὰ ταῖς κάμω τσιγάρα ἢ τίποτε ἄλλο.

Ἀπὸ τῆς χειρὸς τῆς Ματρώνας ἔπεσε τὸ σκάλευθρον.

— Θεοτότε Παρθένε! ἀνέκραξεν, ἐπώλησες λοιπὸν τὴν ψυχήν σου;... Ἄρχισε νὰ μανθάνῃ γράμματα καὶ τώρα θέλει νὰ καπνίζῃ!... Ποίου μοιάζεις; Εἰς τὴν οἰκογένειάν μας κανεὶς δὲν ἔπινεν οὔτε τσιγάρον, οὔτε ταμπάκο.

— Μὰ δὲν καπνίζω, δὲν ἐκάπνισα ποτέ! ἔλεγεν ὁ Μαξίμκας, ἐμπήσας ἀπὸ τῆς Σκύλλης εἰς τὴν Χαρύβδιν.

— Θὰ τὸ μάθω! ἔλεγεν ἡ Μητρώνα δρμῶσα ἐπὶ τοῦ υἱοῦ της. Γιὰ φύσηξε! φύσηξε! παληφωυμαριστή!

Ὁ Μαξίμκας ἐφύσησεν. Ἡ μήτηρ του ἠρεύνησεν ἅπαντα τὰ θυλάκιά του, ὡς καὶ τὰ ὑποδήματά του ἔτι

— Εἰμπορεῖ ν' ἀφίνῃς τὸν κάπνόν σου εἰς τοὺς ἀγρούς, ἢ τὸν κρύβεις εἰς τὴν αὐλήν; Εἰπέ μου τὴν ἀλήθειαν!

Ὁ Μαξίμκας ἐσταυροκοπεῖτο, ὀμνύων ὅτι δὲν εἶχε καπνόν.

— Καὶ σύ, γέρο, σχίσε αὐτὰ τὰ παληόχαρτα, νὰ μὴ βρίσκωνται σπίτι!

Ὁ Μητροφάνης ἔλαβε τὰς ἐφημερίδας καὶ διὰ τοῦ πελέκεως τὰς ἔκοψεν εἰς λεπτότατα τεμάχια. Εἰς τὸν Μαξίμκαν ἀπέμεινε μόνον ἡ ἐφημερὶς ἣν ἔφερεν ἐπ' αὐτοῦ.

Τὴν ἑσπέραν οἱ δύο σύζυγοι ἔκαμαν συμβούλιον.

— Κύττοξ' ἐκεῖ δουλειαίς! ἀκοῦς ἐκεῖ! ἔλεγε ἡ Ματρώνα ἠμικαθημένη ἐν τῇ τραχείᾳ κλίνῃ της καὶ ἀκουμβῶσα ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος της. Αὐτὸ τὸ παιδὶ ἔπεσε 'ς ταῖς ἁμαρτίαις, θὰ χαθῇ! Καλὲ, ἂς λέγουν ὅ,τι καὶ ἂν θέλουν... πρέπει νὰ τὸν νυμφεύσωμεν!

Ὁ Μητροφάνης ἐνύσταζε.

— Καλά, εἶπεν, θὰ τὸν νυμφεύσωμεν...

Ἐχασμήθη, ἐποίησε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ ἀπεμακρύνθη.

— Τὸ φθινόπωρον θὰ νυμφευθῇς, ἔλεγεν ἡ μήτηρ τὴν

ἐπιοῦταν, ἑτοιμάζουσα τὴν τράπεζαν διὰ τὸ πρόγευμα καὶ πλήττουσα ταύτην διὰ τῶν γουλιαρίων. Θὰ νυμφευθῇς, καὶ θὰ παύσουν αἱ ἐλλαις σου

— Ὁ κόσμος νὰ χαλάσῃ, δὲν θ' ἐφήσω ταῖς μελέταις μου! Ἂν οὐ ὁ Θεὸς μ' ἔκαμε νὰ ταῖς ἀρχίσω, θὰ ταῖς ἐξακολουθήσω, καὶ ἂν θέλετε νὰ μὲ νυμφεύσητε διὰ τῆς βίας.... τότε, ἀκούσατε, ὅτι θὰ φύγω!

Ἀλλ' εἶχεν ἀνάγκην βιβλίων... πῶς νὰ κάμῃ; Νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ διδασκάλου;... Ὅλοι θὰ τὸ ἐμάνθανον εἰς τὴν οἰκίαν του· θὰ τὰ ἐξελάμβανον χειρότερα ἔτι, διότι ὁ διδάσκαλος ἦτο «καπνιστής» καὶ ἔπρωγε κρέας κατὰ τὴν τεσσαρακοστήν! Ἐν τῷ χωρίῳ κατῴκουν τὸ πλεῖστον γέροντες θρῆσκοι, οἵτινες ἕνεκα τούτου τὸν περιεφρόνουν. Ἀλλ' ὁ Μαξίμκας δὲν συνεμερίζετο τὴν ἀποστροφὴν των ταύτην· ὁ Νικήτας ἐκάπνιζεν ὡσαύτως καὶ ὅμως ὁποίαν ἐκδούλευσιν τῷ παρέσχε! Οὐδέποτε θὰ τὸ ἐλησμόνει!... Καὶ οἱ Τάταροι καπνίζουσι, καὶ τρώγουσιν ἵππειον κρέας, καὶ ὅμως ἔχουσιν ἀγαθὴν καρδίαν ὅπως οἱ χριστιανοί, καὶ μάλιστα καλλιτέραν ἐνίοτε... Ἀλλ' οἱ γονεῖς του οὐδέποτε θὰ τὸν συνεχώρουν ἂν μετέβαινεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ διδασκάλου.

Θερμήν τινα ἡμέραν τοῦ Μαΐου ἤρξατο ἡ εὐτυχία διὰ τὸν Μαξίμκαν. Εἶχεν ὁδηγήσῃ τοὺς ἵππους εἰς τὴν βοσκὴν, μετὰ γείτονος ὀνομαζομένου Πετρούτκα, ὅστις καθ' ἅπαντα τὸν χειμῶνα μετέβαινεν εἰς τὸ σχολεῖον· οἱ ἵπποι περιήρχοντο ἐντὸς τῆς χαράδρας. Ὁ ἀὴρ ἦτο βαρὺς, ἡ σιγὴ ἐτρόμασσετο μόνον ὑπὸ τοῦ βόμβου τῶν κωνώπων ἢ τῆς διαβάσεως κόρακος κτυπῶντος τὰς πτέρυγας ἐκ τῆς ἀνησυχίας διὰ τὴν φωλεάν του ἐν τοῖς γειτονικοῖς δένδροις.

Ὁ Πετρούσκας ἐκάθησε χαμαὶ ἵνα κοιμηθῇ, ἀλλ' οἱ κώνωπες δὲν τὸν ἄφινον. Ἐξήγαγε τοῦ σάκκου του τὸ Ρόδνοε Σλόβο, βιβλίον τῶν ἀρχαρίων ἐν τοῖς σχολείοις. Ἤγαπα τὴν ἀνάγνωσιν. Ἀνεγίνωσκεν ἀπὸ ὀλίγων στιγμῶν ὅταν, ἐγείρας τοὺς ὀφθαλμοὺς, εἶδεν ὅτι οἱ ἵπποι κατέλιπον τὴν χαράδραν καὶ ἐβάδιζον πρὸς τὸ μέρος τῶν σίτων. Ἐγείρεται, λαμβάνει τὴν μάστιγά του διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς, καὶ ὁ ἀ τῆς ἑτέρας τὸ βιβλίον του καὶ ἀναχωρεῖ δρομαῖος. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ παρατηρεῖ, ὅτι μόνον τὸ δέσιμον τοῦ βιβλίου κρατεῖ τὸ βιβλίον θὰ ἔπεσεν εἰς τοὺς θάμνους. Ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ σταματήσῃ ἵνα τὸ λάβῃ, διότι πρέπει νὰ σπεύσῃ, τῶν σίτων ἀνηκόντων εἰς πλούσιον ἔμπορον· τὸ πρόστιμον θὰ ἦτο ὑπέρογκον...

Ὁ Μαξίμκας, ὅστις παρηκολούθει ἐκ τοῦ πλησίον τὸν σύντροφόν του εἶδε πάντα ταῦτα· ρίπτεται ἐπὶ τοῦ βιβλίου, δίκην γυπὸς ἐπὶ τῆς βορᾶς του, τὸ κρύπτει ἐντὸς τῶν ἐνδυμάτων του, καὶ ὅτε ὁ Πετρούσκας τὸν ἐρωτᾷ ἂν εἶδέ τι: «Ὄχι!» ἀποκρίνεται ἐρυθριῶν καὶ φέρων τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στήθους του, ἐκεῖ ἀκριβῶς ἔνθα τὸ βιβλίον ἦτο κεκρυμμένον.

— Τί νὰ κάμω; Αὐτὸ τὸ βιβλίον μοῦ ἐστοίχισε σαράντα κοπέκια!...

Ὁ Πετρούσκας ἤρξατο κλαίων.

Δύω εἰσθήματα ἀντιπαλαίουν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ Μαξίμκα: νὰ παρηγορήσῃ τὸν σύντροφόν του, καὶ νὰ φυλάξῃ ἐν τούτοις τὸ βιβλίον.

— Μὴ κλαῖς, Πετρούσκα!

— Ναὶ, καλὰ τὸ λὲς σύ. Μὴ κλαῖς! ποῦ θὰ εὕρω ὅμως τὰ σαράντα κοπέκια;

— Νά τα, εἶπεν ὁ Μαξίμκας, ἐξάγων τὰ χρήματα ἀπὸ τοῦ ὑποδήματός του· τὰ ἐφύλαξα ἀπὸ τὸ καλοκαῖρι τοῦ Ἁγίου Νικολάου (1), ὅταν μοὶ τὰ ἔδωκεν ὁ πατέρας μου.

Ἐκπεπληγμένος ὁ Πετρούσκας ἔμεινε κεχηνώς.

— Θὰ βλέπῃς κάμμιὰ φορὰ καὶ τὰ ἰδικά μου ἄλογα, τῷ εἶπεν ὁ Μαξίμκος, ἀλλὰ μὴ εἴπῃς τίποτε σπίτι σου. Μόνον εἰς τὸν δάσκαλο πές τὴν ἀλήθεια, ἀλλ' ὅταν δὲν εἶναι κανεὶς ἐμπροστά. Ἂν ὁ πατέρας σου ἐμάνθανε τί συνέβη, θὰ σὲ ἔδερνε.

Μεταξὺ τῆς συγκομιδῆς καὶ τοῦ θερισμοῦ ὁ Μαξίμκας ἐπέστρεψεν εἰς τὸ ἐργοστάσιον, ἵνα σκάψωσιν ὑπόγειόν τι. Ἕκαστος ἐργάτης ὤφειλε νὰ σκάψῃ τόσους κυβικοὺς πόδας (εἰργάζοντο ὑποχρεωτικῶς). Ὁ Μαξίμκας ἐξύπνα πρὸ τῶν ἄλλων καὶ εἰσγάζετο ἀκαταπαύστως· δι' ὅ, ἡ ἐργασία του ἐτελείωσε πολὺ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι ἐργάται ἐργάζοντο ἔτι, οὗτος ἀπ' οὐ ἐπέβαινεν, ἀνέβαινε τὸ χειραμάξιόν του καὶ ἐκίνητο ἐπ' αὐτοῦ ὡς ἵνα ἀναπαυθῇ.

— Διατί σηκώνεσαι πρὶν ξημερώσῃ καὶ κουράζεσαι τόσον ἐνωρίς; τῷ ἔλεγον οἱ σύντροφοί αὐτοῦ.

— Τὸ πρωΐ εἶναι πολὺ δροσερὸ καὶ δουλεύει κάνεις καλλίτερα, ἀπεκρίνετο.

— Ποίαν νὰ ζητήσω χάριν σέ; τῷ εἶπεν ἡμέραν τινὰ ἡ μήτηρ του. Τὴν Παρασκοβίαν Σμίρνεφ ἢ τὴν Ἀναστασίαν Βαρλαάμ;...

— Ὄχι, εἶπεν οὗτος κινῶν τὴν κεφαλήν.

— Τότε πὲς σὺ ποίαν θέλεις. Δὲν θὰ σοῦ ἀντισταθοῦμεν... Εἴμεθα πλούσιοι καὶ κανένας δὲν θὰ σοῦ ἀρνηθῇ τὴν κόρην του.

— Θέλετε λοιπὸν καλὰ καὶ σώνει νὰ μὲ νυμφεύσητε;

— Βέβαια. Φθάνουν πλέον τόσαις ἀνησίαις.

— Τότε, ἐρωτήσατε τὴν Αἰκατερίνην Ρομασκίν, ἂν θέλῃ νὰ μὲ ὑπανδρευθῇ...

Ἡ μήτηρ συνωφρυώθη. Ἀλλὰ μεταβαλοῦσα γνώμην παρευθὺς, ἐσυλλογίσθη.

— Φθάνει νὰ νυμφευθῇ, αὐτὸ εἶναι τὸ σπουδαῖον. Πρέπει νὰ διορθωθῇ. Πτωχὴ εἶναι, ἀλλ' ὁ Μαξίμκας εἶναι πλούσιος καὶ διὰ τοὺς δύο...

— Ἀλλὰ ποῦ λοιπὸν τὴν ἐγνώρισες; πατὲ σὺ δὲν ἐπήγαινες εἰς τὸν χορό! ἐξηκολούθησεν αὕτη...

— Εἰς τὴν συγκομιδὴν ἤμεθα μαζὺ εἰς τοὺς Πανφιλόβ, ἀπεκρίθη ὁ Μαξίμκας ἐρυθριάσας

Πρὸ τοῦ χειμερινοῦ Ἁγίου Νικολάου, οἱ γάμοι ἐτελέσθησαν.

Ἡ Αἰκατερίνη ἐξεπλήρωσεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ὅ,τι οἱ γονεῖς ἀνέμενον. Κατὰ τοὺς δύο πρώτους μῆνας ὁ νεανίας τὰς ὥρας τῆς ἐλευθερίας του ἐχρησιμοποίει οὐχὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, ἀλλ' εἰς τὴν σύζυγόν του. Ἦτο νέα, εὔθυμος, ζωηρὰ καὶ ῥοδίνη· ὅλοι οἱ νέοι τὴν ἐθαύμαζον, ἀλλ' ἐπειδὴ ἦτο πτωχὴ, δὲν τὴν ἐζήτησαν... Παρελθόντων τῶν δύο μηνῶν, ὁ Μαξίμκας κατέστη ρεμβὸς καὶ ἡμέραν τινὰ ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ μεταβῇ ν' ἀναζητήσῃ ἐκτὸς ἐργασίαν.

— Ἡ χρονιὰ εἶναι κακὴ, εἶπεν. Ἡ Κατερίνα θὰ σᾶς βοηθῇ σπίτι καὶ μὲ κάμμιὰ τριανταριὰ ρούβλια ποῦ θὰ κερδήσω κατὰ τὸν χειμῶνα θὰ πληρώσωμεν τοὺς φόρους καὶ τοὺς δασμούς.

— Καὶ δὲν θὰ καπνίζῃς; ἠρώτησεν ὁ πατήρ.

— Δὲν θὰ καπνίζω.

— Βάλε ὅρκο εἰς τὴν εἰκόνα...

— Ὁρκίσου! εἶπεν ἡ μήτηρ καὶ πὲς ὕστερα ἀπὸ ἐμέ: Νὰ μοῦ βγοῦν τὰ μάτια ἂν καπνίσω!

Ὁ Μαξίμκας ἐξετέλεσε πᾶν ὅ,τι παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν.

— Ποῦ λὲς νὰ πᾷς; ἐξηκολούθησεν ὁ πατὴρ διὰ φωνῆς ἡπιωτέρας.

— Λένε ὅτι ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ Κολοσόβο ζητεῖ ἄνθρωπον ποῦ νὰ μὴ πίνῃ, διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ σκητιοῦ. Εἰς αὐτὸν σκοπεύω νὰ πάγω τὰ παρουσιασθῶ.

— Καλὰ, ἀλλὰ νὰ μὴ ξεχάσῃς τὸν ὅρκο σου.

Τὴν ἑσπέραν ὁ Μαξίμκας καὶ ἡ Αἰκατερίνη συνωμίλησαν ἐπὶ πολὺ βραδὺ τῇ φωνῇ.

— Διατί θέλεις νὰ φύγῃς; ἔλεγεν ἡ νεαρὰ γυνή. Σ' ἐνοχλῶ;

Μετά τινα δισταγμὸν ὁ Μαξίμκας τῇ ἐσύστησε νὰ μὴ εἴπῃ εἰς οὐδένα ὅ,τι ἤθελε τῇ ἐμπιστευθῇ· Ἐκείνη ὑπεσχέθη, καὶ ἔκυψε προσεκτικὴ πρὸς αὐτόν.

— Θέλω νὰ σπουδάσω, τῇ ἐψιθύρισεν ὁ Μαξίμκας. Εἰξεύρω νὰ διαβάζω, ἀλλὰ θέλω νὰ μάθω νὰ γράφω... Ὑπάρχει δὲ ἀκόμη μία «ἀριθμητική» τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ μάθω καὶ αὐτήν. Ἐδῶ, εἶν' ἀδύνατον.

— Ἀλλὰ θὰ εἰμπορέσῃς;

— Βέβαια! εἶπεν ἐκεῖνος μετὰ ζέσεως, ἀρκεῖ νὰ ἔχω καιρό...

Ἡ Αἰκατερίνη ἐστέναξε.

— Καὶ τότε δὲν θὰ μ' ἐγκαταλείψῃς πλέον;...

Ἀντὶ πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως τὴν ἠσπάσθη.

— Καὶ τί θὰ κάμῃς ὕστερα;

(1) Τοῦ Ἁγίου Νικολάου τὸ θέρος, τὴν 9 Μαΐου· τοῦ Ἁγίου Νικολάου τὸν χειμῶνα, τὴν 6 Δεκεμβρίου.

Ὁ Μαξίμκας οὐδέποτε εἶχε σκεφθῇ τοῦτο· ἐμάνθανε διὰ νὰ μάθῃ.

— Θὰ κάμω ὅ,τι μοῦ δείξῃ ὁ θεός...

Ἀλλ' ἡ Αἰκατερίνη ἐξηκολούθησε·

— Θὰ γείνῃς γραφέας;

Ἐκεῖνος ἔσεισεν ἀποφατικῶς τὴν κεφαλήν.

— Ἂν δὲν γείνῃς γραφέας τῆς κοινότητος, τότε γραφέας τοῦ χωριοῦ;...

— Ἴσως.

Καὶ ἔκτοτε ἐσκέπτετο, ὅτι ἡ γραφὴ ἤθελε τῷ χρησιμεύσῃ πάντοτε ἵνα κερδαίνῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Δ'.

Ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς κυρίας εὗρεν ὅ,τι ἐζήτει, τὴν ἐλευθερίαν ἵνα μελετᾷ, διότι ἡ ὑπηρεσία του δὲν ἦτο βαρεῖα. Ὤφειλε νὰ σαρώνῃ τὴν αὐλὴν, νὰ σχίζῃ ξύλα καὶ νὰ τὰ κομίζῃ εἰς τὰ δωμάτια. Πάντα ταῦτα ἐξετέλει τὴν πρωΐαν· τὴν ἑσπέραν τῷ ἄρινον πολὺν καιρὸν ἵνα ἀναγινώσκῃ λάθρα. Ἀνέγνωσε τὸ βιβλίον τοῦ Πετρούσκα, ἀνέγνωσεν ὡσαύτως τὸν δεύτερον τόμον αὐτοῦ καὶ ἕτερον ἐπιγραφόμενον Παιδικὸν σύμπαν, ὅπερ ἠγόρασεν εἰς τὴν πόλιν μὲ τὰ χρήματα ἅτινα τῷ ἔδωκε κυρία τις, ἣν εἶχεν ἐκεῖ ὁδηγήσῃ, ἀντὶ τοῦ προτιμῶντος νὰ πίνῃ ἀμαξηλάτου.

Κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ἀνεζήτησε καταφύγιόν τι, μονήρές τι μέρος. Ἀνεκάλυψεν ἐστίαν τινα, ὑπὸ τὴν στέγην τῆς οἰκίας, ὄπισθεν τῆς ὁποίας ἐκάθητο· ἐκεῖ διέκρινε πολὺ καλὰ, καὶ ἐξωτερικὴ κλίμαξ ἦγε κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν αὐλήν. Ἔκαμνε ψῦχος, ἀλλὰ τῷ ἦτο ἀδιάφορον· ἐκεῖ διῆλθεν ὁλοκλήρους ὥρας ἀναγινώσκων, τείνων τὸ οὖς καὶ εἰς τὸν ἐλάχιστον κρότον. Ἀνεγίνωσκε γοργῶς, χωρὶς νὰ σταματᾷ εἰς τὰ κόμματα καὶ εἰς τὰς τελείας, ὧν τὴν σημασίαν δὲν ἐννόει· δι' ὃ μεγίστους κόπους κατέβαλλεν ἵνα ἐννοήσῃ τὴν ἔννοιαν τῶν φράσεων. Ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς ἑστίας ἐδοκίμαζε νὰ γράφῃ δι' ἄνθρακος μουντζουρόνων, καὶ μάλιστα κατώρθου νὰ γράφῃ ὁλοκλήρους λέξεις, ἃς ἀντέγραφεν ἀπὸ τῶν βιβλίων.

Ἡ εἰμαρμένη κυβερνᾷ τὸν κόσμον, λέγουσι. Ἐν πάσῃ ὅμως περιπτώσει, τοῦτο ἀκριβῶς ἐφηρμόζετο εἰς τὸν Μαξίμκαν. Αὐτὴ τὸν εἶχε προσεγγίσῃ μὲ τὸν Νικήταν καὶ αὐτὴ ἀκόμη τὸν ἔθεσεν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς κυρίας τοῦ Κολοσόβου. Μαθοῦσα ὅτι κλέπται εἰσδύσαντες εἰς γειτονικὸν οἶκον ἔκλεψαν ἅπαντα τὰ ἀργυρᾶ, κατελήφθη ὑπὸ φόβου.

Ἡ Μαρία Κωνσταντινόβνα Στὼρ, χήρα γενναίου συνταγματάρχου, ἀνατραφεῖσα ἔν τινι παρθεναγωγείῳ τῆς Πετρουπόλεως, εἶχεν ἀγαθὴν καρδίαν· ἠγάπα τοὺς «δευτεροτόκους ἀδελφοὺς της», ὡς καλοῦσι τὸν λαόν. Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ἠγάπα τοὺς ἐν τῇ φαντασίᾳ της εὑρισκομένους χωρικοὺς ἢ ἐκείνους τοὺς ὁποίους συνήντα ἐν τοῖς μυθιστορήμασι, ἐν ᾧ πλεῖστα ἐλαττώματα εὕρισκεν εἰς τοὺς γνησίους χωρικοὺς, οἵτινες τὴν περιεκύκλουν καὶ οὐδ' δὲν ἠγάπα σχεδόν. Ἐὰν ὅμως μεταξὺ τούτων ἀνεκάλυπτε τινὰ ἐξέχοντά πως τῶν ἄλλων, τὸν ἠὐόει. Τοῦτο συνέβη πρὸς τὸν Μαξίμκαν, ὅταν παρετήρησεν ὅτι δὲν ἦτο μέθυσος καὶ ἐξεπλήρου εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά του. Κατὰ νοῦν παρεσκεύασεν εἰς αὐτὸν ὡραῖον μέλλον! Ἐφαντάσθη ὅτι θὰ γείνῃ πάρεδρος. Διηύθυνεν ἡ ἰδία τὰς ὑποθέσεις της καὶ τὴν οἰκίαν της. Ἀπὸ τῆς κλοπῆς, ἐπεθεώρησε τοὺς ὑπηρέτας της καὶ συνεπέρανεν ὅτι ὁ Μαξίμκας ἦτο ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῆς, δι' ὃ τὸν διέταξε νὰ κάθηται ἐν τῷ ἀντιθαλάμῳ, ὠπλισμένος διὰ δύο πιστολίων καὶ παλαιοῦ σκωριασμένου ξίφους τοῦ μακαρίτου συνταγματάρχου, καὶ τῷ παρήγγειλε νὰ εἰδοποιήσῃ ἅμα τῇ πρώτῃ ἀποπείρᾳ τῶν λῃστῶν, ἵνα εἰσδύσωσιν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἡ κυρία του τῷ ὑπεσχέθη ὅτι ὁ ζῆλος αὐτοῦ ἤθελεν ἀνταμειφθῇ.

Καθ' ἅπασαν τὴν νύκτα τὸ φῶς ὤφειλε νὰ ἦναι ἀνημμένον ἐν τῷ ἀντιθαλάμῳ, ὅπως οἱ κλέπται ἐννοήσωσιν ὅτι ἠγρύπνουν ἐν αὐτῇ. Ὁ Μαξίμκας ἠδύνατο νὰ κοιμᾶται κατὰ τὴν ἡμέραν, τοῦθ' ὅπερ λίαν τῷ ἤρεσκε, διότι τοιουτοτρόπως ἠδύνατο ἀνέτως νὰ μελετᾷ ἀπὸ τοῦ μεσονυκτίου, ὥρας καθ' ἃς ἡ Μαρία Κωνσταντινόβνα ἐκοιμᾶτο, μέχρι τῆς πρωΐας. Τὴν ἑβδόμην ἡ οἰκοδέσποινα ἠγείρετο. Ἐπειδὴ δὲ εἰς αὐτὸν ἦτο ἀνατεθειμένον νὰ θερμαίνῃ καὶ σαρώνῃ τὰ δωμάτια, εὐρέσκε τὸ βιβλία τῆς κυρίας του καὶ ριπτόμενος ἀπλήστως ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τούτων, ἀνεγίνωσκεν ἐν τάχει, ἀφίνων τὴν ἐργασίαν· ὅταν ὅμως ἤκουε τὰ βήματα τῆς ἐπιστάτιδος, ἀνελάμβανε γοργὸς τὴν εὐτρέπισιν. Ἡμέραν τινα, καθ' ἣν ἦτο βεβυθισμένος πλέον ἢ ἄλλοτε ἐν τῇ ἀναγνώσει του, δὲν ἐνόησεν ὅτι ἡ κυρία του εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον· ἦταν τὴν εἶδε, τὸ βιβλίον καὶ ἡ ψήκτρα ἔπεσεν ἀπὸ τῶν χειρῶν του...

— Εἰξεύρεις λοιπὸν νὰ ἀναγινώσκῃς, Μαξίμκα; ἠρώτησεν ἡ κυρία.

— Πολὺ ὀλίγο, ἀπεκρίθη οὗτος.

— Ἄς ἴδωμεν. Ἀνάγνωσόν μοι κἄτι.

Ἀνέγνωσε γραμμάς τινας ἀρκετὰ ταχέως, ἀλλὰ διὰ τρεμούσης φωνῆς.

— Πολὺ καλά! ἔλεγεν, ἐνθαρρύνουσα αὐτὸν ἡ Μαρία Κωνσταντινόβνα. Διατί ὅμως δὲν προσέχεις εἰς τὰ κόμματα;

— Εἰς τὰ κόμματα;... Τί εἶν' αὐτά;

— Ἀλλ' ἰδοὺ τὰ κόμματα καὶ αἱ τελεῖαι, εἶπεν ἐκείνη δεικνύουσα ταῦτα πρὸς αὐτόν.

— Δὲν τὰ εἰξευρα, κυρία.

— Ἄκουσε πῶς πρέπει, ν' ἀναγινώσκῃς.

Καὶ τῷ ἀνέγνωσε γραμμάς τινας, ἃς οὗτος ἐπανέλαβε μετὰ πλείονος θάρρους.

— Πολὺ καλὰ ὑπῆγεν αὐτό. Εἰξεύρεις νὰ γράφῃς;

— Εἶναι πολὺς καιρὸς ποῦ θέλω νὰ μάθω νὰ γράφω, ἀλλὰ δὲν ἔχω κανένα διὰ νὰ τὸν ἐρωτήσω πῶς πρέπει νὰ κάμω! εἶπε στενάζων ὁ Μαξίμκας.

— Θὰ σοῦ παραδόσω ἐγὼ μετὰ τὸ δεῖπνον.

Δευτέραν φορὰν ἔπεσεν ἀπὸ τῶν χειρῶν του ἡ ψῆκτρα καὶ ὁ νεανίας ἐγονυπέτησε πρὸ τῆς Μαρίας Κωνσταντινόβνας.

— Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς ἀνταμείψῃ! ἐψιθύρισε.

— Καλὲ τί κάμνῃς αὐτοῦ; Σήκω, σήκω λοιπόν! τὸν διέταξεν ἡ ἀγαθὴ κυρία, λίαν εὐχαριστηθεῖσα, διότι εὗρε «ψυχὴν ἁπλῆν, ἐκφράζουσαν ἀπ' εὐθείας τὰ αἰσθήματά της», φράσιν ἣν εἶχεν ἀναγνώσῃ εἴς τι μυθιστόρημα. Ἔχεις λοιπὸν τόσην μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ μάθῃς; ἐξηκολούθησεν.

— Ὦ! ναί, μελετῶ κρυφά.

— Λοιπὸν καθὼς σοὶ εἶπον, νὰ ἔλθῃς μετὰ τὸ δεῖπνον.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης οἱ τοίχοι τῆς ἀποθήκης τῶν τροφῶν καὶ τοῦ ἁμαξοστασίου ἐκαλύφθησαν ὑπὸ νέων δοκιμῶν καλλιγραφίας, καὶ ὁ Μαξίμκας δὲν ἐξησκεῖτο μόνος, ἀλλ' εἶχε σύντροφον ἀπόστρατον στρατιώτην, μαθόντα τὴν ἀνάγνωσιν ἐν τῷ συντάγματι, καὶ ὅστις μετ' αὐτοῦ ἐμάνθανε γραφήν. Τοῦτο ἦτο εὐκολώτερον τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον ὁ στρατιώτης εἶχε περισσότερον θάρρος καὶ ὑπερήσπιζεν ἑαυτοὺς ἐνεργητικώτερον κατὰ τῶν ἐπιπλήξεων τῆς μαγείρου. Ὁ Μαξίμκας ἵστατο ὄπισθεν τούτου, ὡς ὄπισθεν προτειχίσματος.

— Μπᾶ, ποῦ νὰ πάρῃ ἡ διάβολος, γιατὶ λερώνετε ἔτσι τοὺς τοίχους! ἐφώνει ἡ γοαῖα.

— Μανθάνομεν νὰ γράφωμεν, ἀπήντα μειδιῶν ὁ στρατιώτης

— Ἀκοῦς ἐκεῖ ἰδέαις! Θὰ 'πάγω νὰ κάμω τὰ παράπονά μου εἰς τὴν κυρία!

— Μὴ τὸ κάμῃς αὐτὸ, σὲ παρακαλῶ, Ἀναστασία Πετρόβνα! Τὴν ἄνοιξιν θὰ σὲ πάρω γυναῖκα. (Ἡ Ἀναστασία εἶχε περάσῃ τὰ πεντήκοντα ἔτη...)!

— Ναὶ, ἀμὸ θὰ πάρω ἕνα κουρεμένο 'σὰν καὶ σένα! (Ὁ στρατιώτης ὤθει τὸν Μαξίμκαν διὰ τοῦ ἀγκῶνος καὶ ἐγέλα κρυφίως). Καὶ ἐγὼ ἡ κακομοίρα θ' ἀναγκασθῶ νὰ τὰ σβύσω ὅλα αὐτά! ἐξηκολούθησεν αὕτη.

— Ὄχι, ἐμεῖς θὰ τὰ σβύσωμεν, κυροῦλα, ἔλεγεν ἐκεῖνος μὲ ἁπλοϊκώτατον ὕφος, ἐξακολουθῶν νὰ γελᾷ μετὰ τοῦ συντρόφου του.

— Νὰ σὲ ἰδῶ πότε θὰ τὸ κάμῃς παππούλη, ἀνταπήντα ἡ μάγειρος πειραγμένη.

Καὶ τὰ γράμματα ἐξηφανίζοντο, διὰ ν' ἀναφανῶσι μετ' ὀλίγον.

Ἡμέραν τινα καθ' ἣν ὁ Μαξίμκας διετάχθη νὰ μεταβῇ εἰς τὸ σκευοφυλάκιον ἵνα λάβῃ τι, εὗρε τεμάχια κιρωλίας. Μετὰ ἓν λεπτὸν παρουσιάσθη εἰς τὴν κυρίαν του μετὰ τοῦ πολυτίμου εὑρήματός του.

— Τί θέλεις, Μαξίμκα;

— Κυρία, εἰμπορῶ νὰ πάρω αὐτά ;
— Βεβαίως, ἀπεκρίθη ἡ ἐξαίρετος κυρία μειδιῶσα.
Καὶ ἔκτοτε ὁ Ἰδὰν καὶ αὐτὸς ἔχοντες τὰς κιμωλίας των ἔγραφον διὰ τούτων, καὶ ἡ μάγειρος ἔπαυσεν ἐρίζουσα.

(ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΠΕΖΙΚΟΝ ΤΗΣ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

—

Ὁ νέος ἐξοπλισμὸς τοῦ πεζικοῦ ἐπροχώρησεν ἐπὶ τοσοῦτον ἐν Γερμανίᾳ, ὥστε ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου ἤδη ὁλόκληρον τὸ πεζικὸν θὰ ἄρῃ πάντα τὰ πρὸς ἐκστρατείαν χρειώδη. Ὁ νέος οὗτος ἐξοπλισμὸς ἀποτελεῖ οὐσιώδη πρόοδον καὶ ὡς πρὸς τὸ πυροβόλημα, διότι κατωρθοῦται δι' αὐτοῦ νὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ πᾶς στρατιώτης εἴκοσι πυριτιδοβολὰς περισσοτέρας ἢ μέχρι τοῦδε, ὥστε ὁ κίνδυνος τῆς ἐξαντλήσεως τῶν πυριτιδοβολῶν ἐν καιρῷ μάχης ἠλαττώθη οὐσιωδῶς. Τὰ ἔξοδα τοῦ νέου ἐξοπλισμοῦ ἀνέρχονται κατὰ τὰς ἐπισήμους πληροφορίας εἰς 55 μάρκας (69 χρ. φράγκα) κατ' ἄνδρα, ἄρα διὰ χιλίους ἄνδρας, ὅσους ἔχει ἕκαστον τάγμα ἐν καιρῷ πολέμου, ἐδαπανήθησαν 55,000 μαρκῶν.

ΜΙΚΡΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

—

Ἡ ἀνατροφὴ μιᾶς μελλούσης βασιλέσσης

Ἡ πριγκήπισσα Γουλιελμίνα τῆς Ὀλλανδίας εἰσῆλθεν ἤδη εἰς τὸ ὄγδοον ἔτος, εἰς τὴν ἡλικίαν δηλαδὴ καθ' ἣν ἡ ἀνατροφὴ αὐτῆς, ὡς διαδόχου τοῦ θρόνου, ἐνδιαφέρει σπουδαίως τοὺς μέλλοντας αὐτῆς ὑπηκόους.

Τὰ μαθήματα τῆς φιλολογίας, τῆς καλλιγραφίας, τῆς ἀριθμητικῆς καὶ τῶν νεωτέρων γλωσσῶν ἀνετέθησαν εἰς διαφόρους διδασκάλους, ἕκαστος τῶν ὁποίων ἔχει ἐντολὴν παρὰ τοῦ βασιλέως νὰ φέρηται πρὸς τὴν μέλλουσαν βασίλισσαν ὡς πρὸς ἁπλῆν μαθήτριαν.

Ἐὰν διδάσκαλός τις ἢ διδασκάλισσα, κατὰ τὰς ὥρας τοῦ μαθήματος, ἐτόλμα ν' ἀποτανθῇ πρὸς τὴν κόρην διὰ τοῦ τίτλου Ὑψηλότης ἢ Πριγκήπισσα, τὰ ἐπροκάλει τὴν ἐπιτίμησιν τοῦ Βασιλέως.

Ἡ μικρὰ πριγκήπισσα εἶναι ἐλευθέρα νὰ παίζῃ μὲ τὰς συνομιλίκους της εἰς τοὺς δημοσίους περιπάτους.

Πρό τινων ἡμερῶν, ἐνῷ ἡ Βασίλισσα καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς δνήρχοντο ἐφ' ἁμάξης τὰς πεδιάδας μεταξὺ τῶν Ἀνακτόρων καὶ τῆς Χάϋας, συνηντήθησαν μὲ ὅμιλον μικρῶν παιδίων, ἅτινα ἐμάχοντο διὰ βολῶν ἐκ χιόνος.

Ἡ μικρὰ πριγκήπισσα ἠρώτησε τὴν μητέρα ἐὰν ἠδύνατο νὰ παίξῃ μετὰ τῶν παιδίων ἐκείνων.

Ἡ ἄδεια ἐχορηγήθη, ἡ δὲ βασιλικὴ ἅμαξα ἔμεινε περιμένουσα ἐπὶ ἡμίσειαν περίπου ὥραν, ἐνῷ ἡ μέλλουσα Βασίλισσα τῆς Ὀλλανδίας ἐμονομάχει... διὰ χιόνος μετὰ τῶν μελλόντων αὐτῆς ὑπηκόων.

***

Οἱ ἱππόται τῆς ἐργασίας

Πρό τινος ἤδη καιροῦ ἡ εὐρωπαϊκὴ δημοσιογραφία ἐνησχολεῖται περὶ ἰσχυροτάτου τινὸς συνδέσμου ἐργατῶν, ὑπάρχοντος ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ ὑπὸ τὸν τίτλον: Οἱ ἱππόται τῆς ἐργασίας.

Ἡ ἱστορία τῶν Ἱππότων τούτων τῆς ἐργασίας ἔχει τολὺ τὸ ἐνδιαφέρον. Ἡ ἵδρυσις τοῦ σωματείου τούτου ἐμπνέεται ὑπὸ τῶν κοινωνιστικῶν ἰδεῶν, ἐγεννήθη δὲ ἀφ' ὅτου ἡ ἐν Ἀμερικῇ γερμανικὴ μετανάστευσις ἔλαβε τόσῳ μεγάλην ἀνάπτυξιν.

Ὁ μηχανικὸς Οὐριᾶς Στέφνς ἐγένετο ἱδρυτὴς μεγάλου ἐργατικοῦ συνδέσμου. Ὁ πρῶτος ὅμιλος ἀπετελεῖτο ὑπὸ τοῦ ἱδρυτοῦ καὶ ἐξ φίλων του. Ὁ σύνδεσμος ἐσκόπευε νὰ ἑνώσῃ πάντας τοὺς ἐργάτας τῆς Βορείου Ἀμερικῆς, καὶ ὤφειλε νὰ ἦναι μυστικός. Οἱ μεμυημένοι ὤφειλον νὰ ὀρκισθῶσιν ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Βίβλου ὅτι δὲν θὰ ἀνεκοίνουν τὸ ὄνομα αὐτοῦ· τὸ δὲ καταστατικὸν θὰ ἀνεκοινοῦτο διὰ ζώσης φωνῆς, μετὰ τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν διάδοσιν ὁδηγιῶν. Ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ Συνδέσμου, ὁ ἱδρυτὴς ἔλεγεν, ὅτι ἡ ἐργασία εἶναι ἱερὰ καὶ εὐγενής, ὅτι πρέπει τις νὰ τὴν ὑπερασπίζηται κατὰ τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς ἀπληστίας, ὅτι πρέπει τις ν' ἀνυψώσῃ τὴν ἀξιοπρέπειαν αὐτοῦ, νὰ συνδυάσῃ τὰ συμφέροντα τῆς ἐργασίας μετὰ τῶν τοῦ κεφαλαίου, καὶ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἡμερησίαν ἐργασίαν τῶν ἐργατῶν.

Εἰς τὸν σύνδεσμον τοῦτον δὲν ἐγένοντο δεκτοὶ οἱ ἰατροὶ οἱ δικηγόροι, οἱ ἱερεῖς, οἱ πολιτευόμενοι, οἱ πωληταὶ πνευματωδῶν ποτῶν, οἱ τραπεζῖται καὶ οἱ χρηματισταί. Δὲν ἤθελον ἰατροὺς καὶ ἱερεῖς ἐκ φόβου μὴ οὗτοι προδώσωσι τὸ ἀπόρρητον· τοὺς πολιτευομένους ἐξήρεσαν, θεωροῦντες τὸ ἠθικὸν αὐ τῶν ὕψος ἀκατάλληλον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ συνδέσμου· ἀπέφευγον τοὺς δικηγόρους, ἕνεκα τοῦ φιλέριδος τοῦ ἐπαγγελματός των· δὲν ἐδέχοντο, ἐπὶ τέλους, τοὺς πωλητὰς πνευματωδῶν ποτῶν, διότι τὰ ὑπ' αὐτῶν παρεχόμενα ἐμπορεύματα γεννῶσι τὴν κτηνωδίαν καὶ τὴν ἐξευτέλισιν τοῦ ἐργάτου.

Κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Σύνδεσμος δὲν ἔσχεν ἢ ὀλιγίστους ὀπαδούς. Τὸ ἀπόρρητον ἀπετέλει πρόσκομμα εἰς τὴν διάδοσίν του. Οἱ ἱδρυταὶ ἐνόησαν τὴν ἀνάγκην νὰ τροποποιήσωσι τὸ Καταστατικὸν καὶ ν' ἀναδιοργανώσωσι τὸν Σύνδεσμον. Ἐν τῇ Συνελεύσει, ἥτις συνεδρίασεν ἐν Ρείδιγκ τῷ 1878, κατηργήθησαν ὅτε ὅρκος καὶ τὸ ἀπόρρητον. Ἐνῷ δὲ μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης οἱ τοπικοὶ σύνδεσμοι ἐξηρτῶντο ἐκ γενικῆς τινος Διευθύνσεως, ἐν τῇ Συνελεύσει ἀπεφασίσθη ὅπως οἱ τοπικοὶ σύνδεσμοι ἑνωθῶσιν εἰς ἐπαρχιακούς.

Ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐν Ριτζμῶνδ Συνελεύσει ἐβεβαιώθη ἡ ὕπαρξις 100 ἐπαρχιακῶν συνδέσμων οἵτινες περιεῖχον 9000 τοπικῶν συνδέσμων καὶ ἠρίθμουν 130,000 μελῶν.

Τὸ δὲ πρόγραμμα αὐτῶν ἔχει ὡς ἑξῆς.

Νὰ τεθῇ φραγμός τις εἰς τὴν ἐπιθετικὴν δύναμιν τῶν μεγάλων κεφαλαιούχων, καὶ ν' ἀντιταχθῇ αὐτοῖς ἡ δύναμις τῶν ἐργατικῶν πληθυσμῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπαιτοῦνται.

α') Ἡ ἵδρυσις στατιστικῶν γραφείων, ἅτινα δέον νὰ ἐξακριβώσωσι τὰς ὁλικὰς καὶ ἠθικὰς συνθήκας τῶν ἐργατικῶν τάξεων.

β') Ἡ διατήρησις τῶν δημοσίων γαιῶν, αἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὸν λαόν, καί, κατὰ συνέπειαν, ἡ ἀπαγόρευσις νὰ παραχωρῶνται εἰς τὸ ἑξῆς εἰς ἐπιχειρηματίας οἱουδήποτε εἴδους.

γ') Ἡ κατάργησις τῶν νόμων τῶν πλαττόντων ἀνισότητα μεταξὺ τοῦ κεφαλαίου καὶ τῆς ἐργασίας.

δ') Ἡ ἵδρυσις δικαστηρίων πρὸς ἐξωμάλυνσιν τῶν ἐρίδων αἵτινες δυνατὸν νὰ γεννῶνται μεταξὺ ἐργατῶν καὶ ἐργολάβων.

ε') Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐργασίας εἰς παῖδας μὴ ἔχοντας εἰσέτι δεκαπέντε ἐτῶν ἡλικίαν.

ς') Ὁ περιορισμὸς τῆς ἐργασίμου ἡμέρας εἰς ὀκτὼ ὥρας, κτλ.

Ὁ Σύνδεσμος τῶν Ἱππότων τῆς ἐργασίας δὲν σκοπεύει νὰ ἀποτελῇ πολιτικὸν κόμμα, ἀλλὰ δὲν παρέχει τὴν ὑποστήριξίν του εἰμὴ εἰς τοὺς ὑποψηφίους ἐκείνους, οἵτινες ὑποχρεοῦνται νὰ ὑποστηρίξωσι τὸ πρόγραμμά του.

ΟΙ ΝΑΝΝΟΙ ΤΗΣ ΑΦΡΙΚΗΣ

—

Ἐν τῇ «Ἀνθρωπολογικῇ Ἑταιρίᾳ» τοῦ Λονδίνου ὁ καθηγητὴς Φλάουερ ἀνεκοινώσατό τινα περὶ τῶν νάννων τῆς Ἀφρικῆς τῶν καλουμένων Ἀκῆς, τὴν φυλὴν τὴν ὁποίαν ἀνεκάλυψεν ἐν ἔτει 1870 ὁ περιηγητὴς Σβάϊμφουρτ, καὶ τὴν ὁποίαν ὁ Φλάουερ ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ μελετήσῃ καλῶς ἐπὶ δύο σκελετῶν ἀποσταλέντων ὑπὸ τοῦ Ἐμὶν-πασσᾶ. Τῷ ὄντι, οἱ Ἀκῆς φαίνονται ὅτι εἶνε οἱ μικροσωμότατοι τῶν ἀνθρώπων. Οἱ ὑπὸ τοῦ Φλάουερ καταμετρηθέντες σκελετοί, ἡλικιωμένοι ἀμφότεροι, δὲν ὑπερβαίνουσι τοὺς πέντε ἀγγλικοὺς πόδας, ὁ δὲ Ἐμὶν-πασᾶς ἀγγέλλει, ὅτι εὗρε γυναῖκα ἔτι μικροτέραν. Κατὰ δὲ τἆλλα, ἡ φυλὴ αὕτη ὁμοιάζει μᾶλλον τὴν νεγρικὴν, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι τὰ κρανία των εἶνε στρογγυλώτερα. Ἀπὸ δὲ τῶν πιθηκοειδῶν ἀγριανθρώπων, πρὸς τοὺς ὁποίους ὁ Σβάϊμφουρτ παραβάλλει τοὺς καθ' ὅλην τὴν ὑπὸ τὸν Ἰσημερινὸν Ἀφρικὴν ἐσκορπισμένους νάννους, διαφέρουσιν οὗτοι οὐσιωδῶς.

ΟΙ ΓΕΖΙΤΑΙ

—

Οἱ ἐν Τουρκίᾳ ζήσαντες θὰ ἤκουσαν βεβαίως μεταξὺ τῶν πολλῶν βλασφημιῶν, αἵτινες ὡραΐζουσι τὴν γλῶσσαν τοῦ Νάσρ-ἐλ-Δάουλα, τὴν λέξιν: γεζίτ· ἡ ὕβρις αὕτη, συνώνυμος τοῦ κλασσικοῦ ἐκείνου γκιαβοῦρ, παράγεται ἐκ τοῦ ὀνόματος νομάδος φυλῆς, λαλούσης τὴν κουρδικὴν διάλεκτον καὶ πλανωμένης ἀνὰ τὴν Συρίαν.

Οἱ Γεζῖται διαιροῦνται κυρίως εἰς δύο τάξεις: εἰς λευκοὺς καὶ μαύρους· οἱ μαῦροι, καλούμενοι οὕτως ἕνεκα τᾶς μελαίνης περιβολῆς των, φέρουσιν ἐντὸς τῆς καβούκας των ὅλην τὴν γεζιτικὴν σοφίαν· εἰσὶν οἱ πατρίκιοι τῶν Ρωμαίων καὶ οἱ Ἀκκιὰλ τῶν Δρούσων. Ἐξ αὐτῶν ἐκλέγεται ὁ Χείλης (θρησκευτικὸς ἀρχηγὸς) καὶ τρέφονται διὰ τοῦ ἱδρῶτος τῶν λευκῶν πληθείων, ἐπαγγελλόμενοι τὸν φαχίρην.

Ἡ θρησκεία τῶν Γεζιτῶν εἶναι λίαν περίεργος. Παραδέχονται τὴν ὕπαρξιν ἀνωνύμου ὄντος, διέποντος τὰ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ παρ' αὐτῇ τιθέασιν ἰσχυρὸν μοχλὸν ἀντενεργοῦντα. Ἡ θεωρία αὕτη, ἀναμιμνήσκει τὰς περὶ Ὠρομάδου καὶ Ἀριμάνους δοξασίας τῶν Περσῶν, οὐδαμῶς δ' ἄπορον νὰ συγγενεύῃ ὁ μικρὸς οὗτος λαὸς μετὰ τῶν ἀρχαίων Μήδων. Οἱ Γεζῖται, ὡς εἴπομεν πιστεύουσιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν Διάβολον· τὸν πρῶτόν θωπεύουσι διὰ τὸ μέλλον, τὸν δεύτερον διὰ τὸ παρὸν, ἐπειδὴ δὲ τυγχάνουσιν ὀλιγώτατοι, ἡ λατρεία τοῦ Σατὰν ποσηγεῖται τῆς τοῦ Σαβαώθ. Κατὰ τὰς ζοφωδεστέρας νύκτας κροτοῦντες τὰ πήλινα αὐτῶν τύμπανα (ντερβέκια), ἐπικαλοῦνται τὴν εὐμένειαν τοῦ μεγάλου ταοῦ τῶν ἀγγέλων· ὅταν τὸ πνεῦμα τῆς κολάσεως εὐχαριστηθῇ ἐκ τοῦ θυμιάματος, φωνὴ μυστηριώδης πλήσσει αἴφνης τοὺς ἠχοὺς τῶν ὀρέων, πάντες πίπτουσι τότε πρηνεῖς καὶ τὰ τύμπανα κροτοῦσιν αὐτομάτως!!! Ὁ Χείλης παρευρίσκεται εἰς τὰς παραδόξους ταύτας ἱεροτελεστίας, φέρων μαύρην καλύπτραν μὲ δύο ὀπὰς ὅπως βλέπῃ. Ὁ ἐπίσημος μανδύας του, καβάσι (ἴσως τὸ τουρκικὸν καβάδι), ἔχει σχῆμα κρινολίνου καὶ διατέμνεται, ὁριζοντίως μὲν, περὶ τὴν ὀσφύν, ὑπὸ κιτρίνης ζώνης, καθέτως δὲ ὑπὸ γλωσσῶν πυρός. Ἡ περιβολὴ αὕτη ἔχει τὴν ἱστορίαν της. Ὁ πρῶτος Ποντίφηξ τῶν Γεζιτῶν, ἐνῷ νύκτα τινὰ ἐπεκαλεῖτο τὸν Σατὰν διὰ σπουδαίαν ὑπόθεσιν, αἴφνης χρυσοῦς κρίος κατῆλθε τοῦ οὐρανοῦ καὶ φλόγες ἐξελθοῦσαι περιέβαλον τὸ σῶμά του!

Πολλὰ καὶ διάφορα λέγονται περὶ τοῦ ἀγρίου χαρακτῆρος τῆς νομάδος ταύτης φυλῆς, ἀλλὰ κατέστημεν ἄπιστοι ὡς ὁ μακαρίτης Θωμᾶς, ἀφ' ἧς ἐγνωρίσαμεν ἐκ τοῦ πλησίον τοὺς Δρούσους περὶ ὧν τόσα καὶ τόσα ψευδῆ καὶ φαντασιώδη ἔγραψαν οἱ Ἰησουῖται. Ἡ μόνη ἀλήθεια εἶνε, ὅτι ὁ μικρὸς οὗτος λαὸς, ὡς οἱ ὀπαδοὶ τοῦ Β' Ἀμὰρ-Ἀλλὰχ, ἀγαπᾷ τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν αὐτοῦ ἐλευθερίαν Οἱ Τοῦρκοι, θέλοντες νὰ πανιώσωσι τὴν δεσποτείαν των, ἐθίασαν τοὺς Γεζῖτας νὰ λάβωσι, τὸ ὄνομα τοῦ σφαγέως. Ἂν οἱ λάτραι τοῦ Διαβόλου μετεχειρίσθησαν ἐνίοτε τὴν μάχαιραν, ἔπραξαν τοῦτο ὅπως ὑπερασπίσωσι τὴν τιμὴν καὶ τὰ ποίμνιά των. Ἄλλως, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῶν νομάδων οὐδὲν ἔχουσι τὸ ἄγριον καὶ θηριῶδες, παρ' αὐτοῖς μάλιστα συναντᾷ τις ἀρετὰς σπανίας ἐν τῷ πεπολιτισμένῳ κόσμῳ. Εἰσὶ φιλόξενοι, καὶ αἱ γυναῖκες των χαίρουσιν ἐλευθερίαν ἀληθῶς ἀμερικανικήν!

Ἐν Βηρυττῷ, τῇ 21 Μαρτίου 1888 Ν. Κ.

ΑΙ ΑΥΣΤΡΟΟΥΓΓΡΙΚΑΙ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

—

Περὶ τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς Αὐστροουγγαρίας ἡ «Στρατιωτικὴ ἐφημερὶς» τοῦ Βερολίνου παρέχει τὰς ἑξῆς στατιστικὰς πληροφορίας: Ἐν ἔτει 1887 ὁ τακτικὸς στρατὸς καὶ αἱ δύο κατηγορίαι ἐθνοφυλακῆς ἀπετέλουν τοὺς ἑξῆς ἀριθμούς· 27,443 ἀξιωματικοὶ διαφόρων βαθμῶν καὶ ὅπλων, 881,764 στρατιῶται τοῦ συνήθους στρατοῦ, 246,000 στρατιῶται καὶ ἀξιωματικοὶ τῆς αὐστριακῆς ἐθνοφυλακῆς, 199,309 ἄνδρες ἐν συνόλῳ τῆς οὐγγρικῆς ἐθνοφυλακῆς, εἰς οὓς προσθετέον 380 ἀξιωματικοὺς καὶ 25,806 στρατιώτας ἱππικοῦ, ἤτοι ἐν ὅλῳ 1,383,172. Εἰς τούτους ὅμως προσετέθησαν διὰ τοῦ περυσινοῦ περὶ πανστρατιᾶς νόμου ἀκόμη 523,000 ἀνδρῶν, ὥστε τὸ σύνολον τῆς ὠργανισμένης στρατιωτικῆς δυνάμεως τῆς Αὐστροουγγαρίας ἀνέρχεται εἰς 1,906,172 ἄνδρας.

ΥΓΙΕΙΝΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

—

Ἡ ἑλβετικὴ «Ὑγιεινὴ Ἐφημερὶς» ἀναφέρει ὑγιεινά τινα μέτρα, ληφθέντα ἐν τοῖς σχολείοις, τὰ ὁποῖα εἶνε ἄξια γενικῆς προσοχῆς. Ἐν Ἀγίῳ Γαλλῳ λ. χ. ἀπὸ τριετίας ἤδη ἡ ἑταιρεία πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀπόρων παίδων οὐ μόνον κατὰ τὸ θέρος προσλαμβάνει καὶ διατρέφει τοὺς μικροὺς προστατευομένους της εἰς τερπνὰς καὶ ὑγιεινὰς ἐξοχὰς, ἀλλὰ καὶ διαρκοῦντος τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἔχει ἀνοικτὰ πολλαχοῦ τῆς πόλεως γαλακτοπωλεῖα δι' αὐτούς. Τὰ δ' εὐεργετικώτατα ταῦτα μέτρα ἀπεμιμήθησαν καὶ ἄλλαι πόλεις τῆς Ἑλβετίας, καί τινες τῆς Γερμανίας. Τὸ παρελθὸν ἔτος ἐν πέντε τοιούτοις γαλακτοπωλείοις διενεμήθησαν 3000 λιτρῶν γάλακτος καὶ 2500 πφουντίου ἄρτου μὲ ὁλικὴν δαπάνην 1075 φράγκων. Τὸ δ' ἀποτέλεσμα τῆς ἐνισχύσεως τῶν κακῶς οἴκοι τρεφομένων πτωχῶν παίδων ὑπῆρξεν ὀφθαλμοφανῶς εὐάρεστον, πρὸ πάντων δ' ἡ ἐν τῇ ἐξοχῇ διαμονὴ συντείνει εἰς τοῦτο τὰ μέγιστα. Πάντα δὲ ταῦτα κατορθοῦνται διὰ προαιρετικῶν συνδρομῶν καὶ διὰ σχετικῶς ὀλίγων ἐξόδων.

Ο ΧΩΡΙΣΜΟΣ

—

Μοῦ δαγκάνει ἡ λύπη τὴν καρδιά μου σφιγκτὰ
Καὶ ὁ πόνος τὴ σκέψι εἰς τὸ νοῦ σταματᾶ,
Μὲ διπλώνει 'σὰ φεῖδι ὁ 'δικός σου καῦμός·
Εἶν' ἀβάσταχτη λύπη ὁ σκληρὸς χωρισμός,
Ὁ σκληρὸς χωρισμός.

Ἀπὸ σέ χωρισμένος ἀπομένω μισός,
Χωρὶς στήριγμα γέρνω τσακισμένος κισσός·
Τῆς ἐλπίδος ζητιάνος τὴ χαρὰ ἐπαιτῶ,
Νὰ μὲ φέρῃς μαζύ σου καὶ πάλι ζητῶ,
Καὶ πάλι ζητῶ.

Ζωντανός, πεθαμένος, κολασμένος γυρνῶ,
Ὁ παράδεισος σὺ εἶσαι καὶ μακρὰν σου περνῶ.
Ἄχ, θεέ, δὲν ὑπάρχει καὶ γιὰ 'μὲ οἰκτιρμός,
Εἶν' ἀβάσταχτη λύπη ὁ σκληρὸς χωρισμός,
Ὁ σκληρὸς χωρισμός.

Τὴ χαρὰ παντοῦ χύνει ἡ καλὴ Πασχαλιὰ,
Σμίγει χείλη μὲ χείλη κι' ἀγκαλιὰ μ' ἀγκαλιὰ,
Κι' ἀδελφώνει τὸν κόσμο 'στοῦ χριστοῦ τὸ φιλί,
Μὰ ἐμένα κανένας δὲ φιλεῖ, δὲ μιλεῖ,
Δὲ φιλεῖ δὲ 'μιλεῖ.

Κῦμα στάσου νὰ πέσω 'στὸ νερὸ τὸ πικρὸ,
Νὰ μὲ φέρῃς σιμά της ζωντανὸ ἢ νεκρὸ,
Πρὶν μοῦ πάρῃ τὸ νοῦ μου ὁ κακὸς λογισμός.
Εἶν' ἀβάσταχτη λύπη ὁ σκληρὸς χωρισμός,
Ὁ σκληρὸς χωρισμός.

Ἐν Καλάμαις ΜΠΕΝΗ ΨΑΛΤΗΣ

ΤΟ ΜΕΓΙΣΤΟΝ ΤΩΝ ΑΤΜΟΠΛΟΙΩΝ

—

Τὸ μέγιστον ἐν τῷ κόσμῳ ἀτμόπλοιον δι' ἐπιβάτας καθειλκύσθη τῇ 15ῃ Μαρτίου ἐν Πλασκώδῃ. Ἀνήκει τῇ διεθνεῖ ἀτμοπλοϊκῇ ἑταιρείᾳ καὶ προώρισται διὰ τοὺς μεταξὺ Λιβερπόλεως καὶ Νέας Ὑόρκης πλοῦς, ἔχον μῆκος 580 ποδῶν, πλάτος 63 καὶ βάθος 42. 2000 ταξειδιῶται δύνανται ἐν ἀνέσει νὰ τοποθετηθῶσιν ἐπὶ τοῦ πελωρίου τούτου ἀτμοπλοίου, ὠνομάσθη δὲ Νέα Ὑόρκη. Ἕτερον δίδυμον τούτου ἀτμόπλοιον θέλει καθελκυσθῆ ἐντός τινων μηνῶν ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἑταιρίας.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

—

Ἐν Λειψίᾳ ἠνεῴχθη τῇ 24ῃ Μαρτίου ἡ 19 γενικὴ ἔκθεσις πτηνῶν ὑπὸ τῶν ὀρνιθοτρόφων τῆς Σαξωνίας, ἦτο δὲ πλουσιωτάτη, μὲ πλεῖστα ἐξαίρετα πτηνὰ ὅλων τῶν εἰδῶν. Περιεῖχε 450 ἀριθμεὺς ὀρνίθων, χηνῶν καὶ νησσῶν καὶ πλῆθος ἄλλων πτηνῶν.

*

Κατὰ τὴν φετεινὴν διεθνῆ καλλιτεχνικὴν ἔκθεσιν τοῦ Μονάχου θέλει σχηματισθῆ καὶ τμῆμα, ἐν ᾧ θὰ ἐκτεθῶσιν ἐν χρονικῇ ἀλληλουχίᾳ ἔργα τέχνης ἑκατὸν ἐτῶν, ὅσα ἀκριβῶς παρῆλθον ἀφ' ὅτου ἐγένετο ἡ πρώτη καλλιτεχνικὴ ἔκθεσις ἐν Βαυαρίᾳ. Θ' ἀντιπροσωπεύωνται δ' ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ πάντες οἱ ἀξιολογώτατοι καλλιτέχναι ἀπὸ τοῦ Ἐδλεγγερ καὶ τοῦ Κελλερφόφου μέχρι τοῦ Πιλότη καὶ τοῦ Ράμβεργ, διὰ τῶν μᾶλλον χαρακτηριστικῶν ἔργων των, εἴτε ἐν δημοσίαις, εἴτε ἐν ἰδιωτικαῖς πινακοθήκαις εὑρισκομένων.

*

Ἡ κηπουρικὴ ἔκθεσις, ἥτις συνεδυάσθη μετὰ τῆς ἐκθέσεως τῆς καλλιτεχνικῆς βιομηχανίας ἐν Μονάχῳ, θὰ εἶνε ἰδιαίτερον τμῆμα δι' ἔργα καὶ προϊόντα τῆς κηπουρικῆς, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς διακοσμήσεως δι' αὐτοῦ τοῦ χώρου τῆς ἐκθέσεως. Ἡ ἔκθεσις αὕτη (διάφορος τῆς καλλιτεχνικῆς) ἀρχίζει τῇ 15ῃ Μαΐου καὶ τελειόνει τῇ 15ῃ Ὀκτωβρίου, τὴν δὲ διεύθυνσιν αὐτῆς ἀνέλαβεν ἡ βαυαρικὴ κηπουρικὴ ἑταιρία.

ΤΟ ΡΩΣΣΙΚΟΝ ΝΑΥΤΙΚΟΝ

—

Μεγάλαι μεταβολαὶ ἐπίκειν̀ται εἰς τὰς ναυτικὰς δυνάμεις τῆς Ρωσσίας. Τὰ διὰ τὴν Βαλτικὴν προωρισμένα ὀκτὼ ναυτικὰ τάγματα καὶ ἡ ναυτικὴ σχολὴ τῶν Εὐελπίδων πρόκειται νὰ γείνωσι δέκα ἐννέα ναυτικὰ τάγματα, τὰ δὲ δύο τοιαῦτα τῆς Μαύρης Θαλάσσης νὰ γείνωσιν ἕξ, ἐφοδιάζουσι προσέτι τὸν σχηματισμὸν δύο ναυτικῶν μοιρῶν διὰ τὴν Βαλτικὴν καὶ μιᾶς διὰ τὸν Εὔξεινον, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἀρχαιοτέρου ναυάρχου. Ἐκτὸς δὲ τούτου θὰ σχηματισθῇ ἐν τῇ Βαλτικῇ καὶ ἄλλη μοῖρα προωρισμένη διὰ τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν. Ἕκαστον ναυτικὸν τάγμα θ' ἀποτελῆται ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἑνὸς ἢ δύο πλοίων πρώτης τάξεως καὶ περισσοτέρων δευτέρας, θὰ διευθύνεται δὲ πάντοτε ὑπὸ τοῦ ἀρχαιοτέρου ἐν τοῖς πλοίοις τούτοις ἀξιωματικοῦ, ἂν καὶ θὰ διαιρῆται δὲ εἰς λόχους, ἡ ἑνότης αὐτοῦ θέλει τηρεῖσθαι αὐστηρῶς. Πρὸς τούτοις δι' ἕκαστον ναυτικὸν τάγμα θέλει σχηματισθῆ ἀνὰ εἷς λόχος ἀποβιβαστικοῦ στρατοῦ, ὥστε τὸ τάγμα ἐκ τεσσάρων ἢ πέντε λόχων θὰ σύγκειται ἐξ 850—950 ἀνδρῶν.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ "ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ,,